

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, O. P. S., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

DROGOVÁ KRIMINALITA A JEJÍ PŘÍČINY

Autor práce: Martin Kuře
Studijní obor: Bezpečnostně právní činnost ve veřejné správě
Forma studia: Kombinovaná
Vedoucí práce: JUDr. Roman Svatoš, Ph. D.
Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

2011

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně s využitím uvedených pramenů a literatury.

Souhlasím, aby práce byla uložena v knihovně Vysoké školy evropských a regionálních studií v Českých Budějovicích a zpřístupněna ke studijním účelům.

.....

Děkuji vedoucímu bakalářské práce JUDr. Romanovi Svatošovi Ph. D. za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

Abstrakt

KUŘE, M. Drogová kriminalita a její příčiny: bakalářská práce. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, o. p. s., 2011. 54 s. Vedoucí bakalářské práce JUDr. Roman Svatoš Ph. D.

klíčová slova: drogy, organizovaný zločin, prevence, kriminalita.

Tato bakalářská práce analyzuje současný stav drogové kriminality a kriminality s ní spojené, zapojení organizovaného zločinu a jedince do drogové kriminality, stav zneužívání návykových látek, jejich druhy, jejich historický vývoj a dopad jejich užívání na člověka.

Od ledna 2010 vstoupil v platnost nový trestní zákoník, ve kterém došlo k úpravě příslušných paragrafů týkajících se drogové kriminality. Na boji s drogovou kriminalitou se podílejí nejen orgány činné v trestním řízení a národní protidrogová centrála, ale i preventivní a kontaktní centra, sloužící jako 1. pomoc drogově závislým uživatelům.

Naše společnost vyvíjí snahu o důkladnou eliminaci drogových problémů, ale k dosažení pro společnost únosných, nezhoršujících se výsledků je důležitá participace každého jedince ve společnosti.

Abstract

KUŘE, M. Drug - related Crime and Its Causes: bachelor thesis. České Budějovice: The College of European and Regional Studies, o. p. s., 2011. 54 p. Supervisor: JUDr. Roman Svatoš, Ph. D.

key words: drugs, organized crime, prevention and criminality.

This bachelor thesis tries to analyse the contemporary status of drug criminality and delinquency connected with it. It deals with the involvement of both the organized crime and the individual delinquent into drug criminality. It is concerned with the status of abuse of addictives, their types, historical development and the impact on humans.

In January 2010 a new Penal Code came into force, which adjusts some relevant paragraphs concerned with drug criminality. Not only the bodies active in criminal case and the National Anti- drug Headquarters, but also various preventive and contact centres, serving as the first-aid centres for drug-addicts, participate in the fight with the drug- related criminality.

Our state has been making a strong effort in eliminating the drug - related problems, but it occurs that the participation of each individual citizen of our state is essential for the attainment of socially endurable, non - worsening results of this struggle.

Obsah:

Úvod.....	8
Metodika a cíl bakalářské práce.....	9
1. Historie užívání drog	9
2. Vymezení základních pojmů	10
2.1 Drogy (návykové látky, psychotropní látky)	10
2.1.1 Tvrdé a měkké drogy	11
2.2 Drogová scéna.....	12
2.3 Tolerance v souvislosti s návykovými látkami (drogami).....	12
2.4 Závislost.....	12
2.5 Drogová závislost.....	12
2.6 Abstinční syndrom	14
3. Rozdělení a charakteristika drog.....	14
3.1 Opioidy a opiáty.....	14
3.1.1. Heroin.....	14
3.1.2. Braun.....	15
3.1.3. Metadon	15
3.2. Psychostimulancia (stimulační drogy).....	15
3.2.1. Kokain.....	15
3.2.2. Pervitin.....	16
3.2.3. MDMA (extáze).....	16
3.3. Halucinogenní drogy.....	17
3.4. Konopné drogy.....	17
3.4.1. Marihuana	17
3.4.2. Hašiš.....	17
3.5. Těkavé látky (inhalanty)	18
4. Drogová kriminalita.....	19
4.1. Nedovolená výroba omamně psychotropních látek	19
4.1.1. Právní rozbor.....	20
4.2. Násilná kriminalita.....	26
4.3. Mravnostní kriminalita.....	27
4.4. Opatřovací kriminalita	27
4.5. Trestné činy proti svobodě a lidské důstojnosti	28
5. Příčiny vzniku drogové závislosti	28
5.1. Osobní predispozice.....	28
5.2. Vrozená závislost	29
5.3. Vliv prostředí	29
6. Organizovaný zločin a drogová kriminalita	30
6.1. Struktura zločinecké organizace	31
6.2. Zločinecké skupiny zabývající se drogovou kriminalitou	32
6.2.1. Vietnamské zločinecké skupiny drogy v ČR	33
6.2.2. Albánské zločinecké skupiny.....	34
6.2.3. Zločinecké skupiny z bývalých republik sovětského svazu.....	36
6.2.4. Arabské zločinecké skupiny.....	37

6.2.5. Romská menšina a obchod s drogami na území ČR	38
7. Přeshraniční transfer drog	39
7.1. Balkánská cesta	40
7.1.1. Balkánská cesta a ČR	41
7.2. Nizozemská cesta	42
7.3. Jihoamerická cesta	43
7.4. Drogoví kurýři.....	44
8. Protidrogová strategie EU	45
8.1. Oblast politiky snižování poptávky.....	45
8.2. Oblast politiky snižování nabídky.....	46
9. Národní strategie protidrogové politiky	47
10. Boj policie České republiky s drogovou kriminalitou	48
10.1. Výroční zpráva Národní protidrogové centrály za rok 2009	49
11. Prevence	49
Závěr	52
Seznam použité literatury	53
Internetové zdroje	54

Úvod

Smyslem této bakalářské práce je seznámit čtenáře s problémem drogové kriminality u nás i ve světě. Závažnost tohoto problému spatřuji v jeho nevymýtitelnosti a v jeho vysoké společenské nebezpečnosti nejen pro uživatele drog nebo osoby postižené drogovou závislostí, ale i pro jejich široké okolí a celou společnost, která je vtažena do chapadel drogové problematiky.

V první části se okrajově věnuji historii užívání omamně psychotropních látek a vymezuji základní pojmy související s tímto problémem. Jedná se hlavně o výrazy používané v souvislosti s jejich zneužíváním.

Druhá a třetí část je věnována rozdělení a charakteristice drog. Součástí tohoto oddílu je i stručný popis průběhu intoxikace těmito látkami, je zde popsána jejich nebezpečnost a důsledky jejich dlouhodobého zneužívání.

Ve čtvrté části se pokusím vysvětlit několik základních znaků a charakteristik drogové kriminality a kriminality s ní související. Jedná se zejména o kriminalitu opatrovací, násilnou, mravnostní a samozřejmě kriminalitu drogovou. Součástí je i právní rozbor a srovnání aktualizovaného trestního zákona č. 40/2009 Sb. v platném znění a přestupkového zákona č. 200/1990 Sb. v platném znění v částech, které se úzce týkají drogové problematiky.

Pátá část pojednává obecně o závislosti, drogové závislosti a příčinách a charakteristikách jejich vzniku. Zmiňován zde bude vliv prostředí, osobní predispozice i závislost vrozená.

Další část je věnována problematice organizovaného zločinu, jeho struktuře a zdroji jeho příjmů, drogovou kriminalitu nevyjímaje. Pokusím se zde charakterizovat nejznámější zločinecká uskupení operující z velké části i na území České republiky. Jelikož značná část drog užívaných v České republice není tuzemské výroby, věnuji se také způsobům jejich celosvětového transferu.

Poslední část mé práce poukazuje na protidrogovou politiku Evropské unie, národní strategii protidrogové politiky České republiky, boj policie ČR proti drogové kriminalitě a prevenci.

Informace potřebné ke své práci jsem čerpal z dostupné literatury a seriózních internetových zdrojů. Toto téma je tak rozsáhlé a dynamické, že relevantnost získaných informací může být tímto poškozena.

Metodika a cíl bakalářské práce

Vymezení celospolečenského problému, a to požíváním, výrobou a distribucí drog a kriminalita spojená s drogovou problematikou.

Cílem práce je zabývat se příčinami a důsledky užívání návykových látek, jejich výrobou, distribucí a obchodem s nimi. Zabývá se též osobami zainteresovanými v drogové kriminalitě a jejich chováním ve spojení s drogovou kriminalitou a postojem společnosti k tomuto problému.

1. Historie užívání drog

„Drogu chápeme stejně, jak ji už tisíce let před námi označovali Hippokratés a Galénos: jako látku, jež namísto, aby byla tělem „přemožena“ (a strávena jako běžný pokrm), je schopná tělo „přemoci“ a vyvolat – i při dávce směšně malé v porovnání s jinými pokrmy – značné organické a duševní změny“¹

Užívání drog je staré jako lidstvo samo. První drogy byly obsaženy v některých rostlinách a živočiších jako běžný přírodní produkt a časté legendy o ráji zažitém při požití nějaké rostliny nebo části exotického zvířete jsou toho důkazem. Jejich konzumace byla spojena s náboženstvím, jako prostředek podpurný, medicínský, ale užívaly se i pro radost, útěchu či povzbuzení.

Konopí

Nejstarší dochované zmínky o pěstování konopí pocházejí z Číny a Indie. Jedná se o období 4000 let před naším letopočtem. Konopí bylo užíváno jako meditační prostředek buddhistickými kněžími, ale i jako lék na nespavost, úplavici a suchý kašel. Mezi indickým lidem bylo konopí známo jako látka prodlužující život a povzbuzující sexuální apetit. Zmínky o užívání konopí v Mezopotámii a Egyptě pocházejí z 9. stol. př. n. l. Konopí bylo užíváno jako obřadní kadidlo, které se v utěsněných místnostech inhalovalo.

¹ ESCOHOTADO, A., Stručné dějiny drog. Praha, 2003, s. 5.

Mák

Díky archeologickým nálezům víme, že první zmínky o máku, který dnes slouží k výrobě světově nejužívanější drogy – opia, se objevují v sumerských tabulkách z 3. tisíciletí př. n l. Šťáva z makovic je popisována egyptskými hieroglyfy jako vynikající, bolest utišující a uklidňující prostředek. Je známo, že šťáva z makovic byla podávána dětem, aby se uklidnily a nekřičely.

Kofein a kokain

Stimulanty obsahující kofein a kokain sahají svou historií do 3. tisíciletí př. n l. Kokový keř pochází z And. Guaraná, maté (obsahují kofein) a kakao (obsahuje theobromin) pocházejí z Ameriky. Z Číny pochází čaj (obsahuje tein). V Indii vyvolává podobné účinky betel. Za zmínku stojí také káva, která pochází z arabského kontinentu a jako stimulant se začala používat v 10. století n. l. Zmíněné drogy se používaly hlavně jako zdroj energie, díky kterému člověk dokáže méně jíst a více pracovat.

I ve středověké Evropě, Čechy nevyjímaje, hrálo užívání drog svoji specifickou roli ve společnosti. Rulík zlomocný, durman obecný a blín černý, obsahující skopolamin a atropin, byly používány k přípravě čarodějnických mastí a nápojů, které sloužily nejen jako přípravky určené pro léčbu, ale i pro navození příjemných, starostí zbavujících stavů.

Cíleně se k dosažení psychických a fyzických účinků začaly využívat omamné látky až v 17. století. V této době byly učiněny nové objevy v oblasti chemických metod potřebných pro jejich výrobu. Oddělování různorodých látek a vytváření koncentrátů se neustále zdokonalovalo a spolu s ním i vývoj všelijakých utlumujících či povzbuzujících látek. Jednalo se hlavně o zneužívání morfia.

2. Vymezení základních pojmů

2.1 Drogy (návykové látky, psychotropní látky)

Drogy jsou látky ovlivňující naši psychiku jiným prožíváním okolní reality, mění naše vnitřní naladění a jsou zpravidla návykové. Některé jsou škodlivé a vesměs nelegální nebo státem omezované. V úmluvách Organizace spojených národů

a v deklaraci snižování poptávky po drogách jsou pod pojmem drogy označeny látky podřízené mezinárodní kontrole.

„Podle stanoviska Světové zdravotnické organizace z roku 1969 je za drogu považována jakákoliv látka, která je-li vpravena do živého organismu, může pozměnit jednu nebo více jeho funkcí.“²

2.1.1 Tvrdé a měkké drogy

Drogy jsou spojeny s různou mírou rizika zániku kontroly nad dřívější občasnou konzumací a vznikem závislosti. Riziko vzniku závislosti je hlavním kritériem pro rozdělení drog na tvrdé a měkké. Drogy měkké jsou látky, u kterých je akceptovatelné riziko vzniku závislosti. Např. káva, tabákové výrobky, konopí. Drogy tvrdé jsou látky s rizikem závislosti neakceptovatelným. Jsou to např. heroin, pervitin, kokain atd.

Míra rizika	„Tvrdost“	Zástupci
vysoká	tvrdé	toluen, heroin, morfin, durman, crack, LSD
vysoká až střední	tvrdé	lysohlávky, kokain, pervitin
střední	tvrdé	alkohol, ecstasy, efedrin, kodein
relativně malá	měkké	marihuana, hašiš, kokový čaj
prakticky bez rizika	měkké	káva, čaj

Tab. 1: míra rizikovosti některých běžně užívaných látek³

² ŠTÁBLOVÁ, R. Návykové látky a kriminalita. Praha, 1995, s. 6.

³ MINAŘÍK, J. Informace o drogách [on-line]. Neuvedeno. [cit. 11.11.2010]. Dostupný z WWW: <http://www.odrogach.cz/index.php?p=1&sess=&disp=texty&offset=181&list=115>

2.2 Drogová scéna

Za drogovou scénu považujeme místo nebo místa, kde se shromažďují uživatelé drog a kde obvykle probíhá prodej a konzumace.

drogovou scénu je možné rozdělit na:

- otevřenou - veřejné prostory jako parky, náměstí, nádraží, průchody
- polootevřenou - restaurace, diskotéky a jiné veřejně přístupné prostory
- uzavřenou - byty, soukromé kluby a podobně

2.3 Tolerance v souvislosti s návykovými látkami (drogami)

Tolerance organismu vůči nějaké látce označuje schopnost organismu látku snášet. Tato schopnost s užíváním látky postupně stoupá, takže k dosažení stejného účinku na organismus je třeba stále většího množství látky. Stejný jev může nastat při dlouhodobějším podávání určitých léků. Pro dosažení stejného účinku je třeba zvyšovat jeho dávky.

2.4 Závislost

Závislost je chronická porucha rozvíjející se spolu s přirozenou touhou člověka po změně prožívání. Tato touha může za určitých okolností přejít v nutkavost a rozvinout chorobné znaky, které se projevují nutkavým dychtěním po změně prožívání až ztrátou kontroly nad nutkavým chováním. Kvalitu prožívání může měnit alkohol, drogy, jídlo, sex, moc atd.

2.5 Drogová závislost

„Drogová závislost, pokud je již skutečně závislostí, je jednoznačně onemocněním a jako takové je ho třeba chápat. Zároveň jde o určitý společenský

fenomén, protože s důsledky tohoto onemocnění se střetává nejen postižený jedinec, ale i okolní společnost.“⁴

Drogová závislost je psychický i fyzický stav vyvolaný častým užíváním drog. Závislost na drogách začíná zpravidla častým užíváním drog, které vyvolá potřebu ať už psychologicky či fyzicky podmíněnou drogy cíleně vyhledávat. Drogy jsou nebezpečné tím, že změni prožívání velmi silně a intenzivně. Díky tomu se vytváří silná zpětná vazba a touha prožitek zopakovat. Uživatel nutkavě jedná tak, aby dosáhl krátkodobého uspokojení i přes mnohdy velice závažné důsledky tohoto konání (zničené zdraví, rozpad rodiny, ztráta zaměstnání, atd.). Drogová závislost vede ke snížení schopnosti přirozeně reagovat na běžné stimuly, ve vážnějších stádiích selhává funkce tělesných orgánů.

- *„Fyzická závislost je stav organismu vzniklý zpravidla dlouhodobým a častým podáváním drogy. Je to stav chronické otravy organismu.*
- *Psychická závislost je duševní stav vzniklý podáváním drogy a projevuje se různým stupněm potřeby drogu aplikovat.“⁵*

V souvislosti s drogovou závislostí je nutné uvést také výraz craving (bažení). *„V roce 1955 se shodla komise odborníků Světové zdravotnické organizace na definici bažení jako touze pociťovat účinky psychoaktivní látky, s níž měla osoba dříve zkušenost.“⁶*

„Nebezpečnost bažení lze ilustrovat na následujícím příkladu. Muž závislý na heroinu v den svých 25. narozenin recidivoval heroinem. Věděl, že po období abstinence klesla jeho odolnost vůči droze a věděl také, že mu recidiva způsobí vážné rodinné problémy. Neměl sebevražedné tendence, nejevil známky deprese a neměl ani podprůměrný intelekt. Přesto si vzal poměrně vysokou dávku heroinu a předávkoval se, naštěstí ne smrtelně. Lze předpokládat, že hlavní příčinou tohoto naprosto nepochopitelného jednání bylo bažení, které oslabilo paměť a schopnost předvídat bezprostřední i dlouhodobé následky takového jednání.“⁷

⁴ PRESL, J. Drogová závislost. Praha, 1994, s. 46.

⁵ SVATOŠ, R. Základy kriminologie a prevence kriminality. České Budějovice, 2009. s. 88.

⁶ NEŠPOR, K. CSÉMY, L. Bažení (craving). Praha, 1999, s. 6.

⁷ NEŠPOR, K. CSÉMY, L. Bažení (craving). Praha, 1999, s. 7.

2.6 Abstinenční syndrom

Abstinenční syndrom vzniká po přerušení užívání dané látky nebo i při snížení dávek této látky. Je to souhrn fyzických reakcí organismu a psychického stresu po zastavení užívání drogy, alkoholu, kouření nebo i při přerušení nějaké činnosti (patologické hráčství). Projevuje se na psychické úrovni například nervozitou, podrážděností nebo skleslou náladou a na fyzické úrovni například nevolností, svalovým třesem, bolestmi.

3. Rozdělení a charakteristika drog

3.1 Opidy a opiáty

Typickými zástupci opoidů a opiátů jsou heroin, braun a metadon. Při intoxikaci nastupuje zklidnění a euforie, která podléhá toleranci. Mohou však vyvolat i dysforii spojenou s nevolností, zvracením a neschopností koncentrace. Při chronickém abusu jsou nejvíce postiženy charakterové vlastnosti, intelekt bývá nepostižen. Závislý je líný, ztrácí volní vlastnosti, libido, potenci, může být depresivní. Častá je nespavost, únava a podrážděnost střídající se s apatií.

3.1.1. Heroin

Byl poprvé syntetizován v roce 1874. Od roku 1898 ho německá firma BAYER prodávala pod názvem Heroisch (silný), jako účinný lék proti závislosti na morfinu. Heroin je nejrozšířenější drogou této skupiny. Do roku 1994 se v České republice vyskytuje jen velmi málo, ale od tohoto roku jeho spotřeba mnohonásobně vzrůstá, až na poměr 1:1 ve srovnání s uživateli pervitinu. Závislost na heroinu vzniká pravidelně a rychle. Těžce poškozuje osobnost, vede k sociální degradaci a kriminalitě. Tolerance stoupá od 100mg na den až po 1g na den a více. Dlouhodobí uživatelé se dostávají na dávky, které jsou mnohonásobkem dávky smrtelné pro prvouživatele. Dalším rizikem je nákaza AIDS nebo hepatitidou při nitrožilní aplikaci.

3.1.2. Braun

Je specificky česká droga, která se vyrábí v domácích laboratořích z léčiv, která obsahují metylmorfin. Výsledkem je tinktura hnědé barvy (braun). Má nižší potenciál pro závislost, ale důsledky užívání jsou stejné jako u opoidů obecně. Braun byl z české drogové scény vytěsněn heroinem, ale používá se při výkyvech heroinového trhu.

3.1.3. Metadon

Je syntetický opoid s nižším potenciálem závislosti než u heroinu. Vyrábí se pouze legálně pro substituční léčbu závislých na opioidech, ale proniká i na černý trh, kde je užíván jako náhradní nebo doplňující droga.

3.2. Psychostimulancia (stimulační drogy)

Nejznámější psychostimulancia jsou kokain a pervitin. Při intoxikaci nastává urychlení myšlení, zvýšení bdělosti a urychlení výbavnosti paměti, to vše na úkor přesnosti. Zkracuje se spánek, je zaháněna únava, uživatel se cítí duševně i fyzicky silný a plný energie. Psychostimulancia snižují chuť k jídlu. Při dlouhodobém užívání vzniká závislost, stupňují se tolerance, projevy úzkosti, někdy je umocněna tréma a agresivita. Po odeznění látky následuje tzv. dojezd – stav podobný kocovině. Nejčastěji uživatelé cítí únavu, bolest kloubů, někdy několikadenní spánek s krátkými epizodami bdění doprovázeného silným hladem.

3.2.1. Kokain

Je alkaloid jihoamerického keře Koka pravá. Poprvé byl chemicky izolován v roce 1859 a později používán k léčbě morfinistů, která přispěla k rozšíření kokainismu. Zneužívání kokainu postihuje hlavně USA a Kanadu, v Evropě s výjimkou Holandska se jedná hlavně o okrajovou drogu. Kokain se nejčastěji šňupe. Injekční aplikace je téměř nulová. Spotřeba je individuální, od desetin gramu až po 30g denně. Uživatel je při intoxikaci nápadný přebytkem energie, hovorností a hyperaktivitou. Nastupuje euforie s nápadnými poruchami chování a vystupňovaným sexuálním pudem.

Kokain silně snižuje chuť k jídlu, což vede až k chorobné hubenosti uživatele. Kokain nevyvolává fyzickou, ale o to silnější psychickou závislost. Běžné, při dlouhodobém užívání, jsou toxické psychózy. Postižený má dojem, že je napaden hmyzem nebo má pocity sledování, které mohou vést až k agresivitě.

3.2.2. Pervitin

Pervitin je metamfitamin. V čisté podobě je to bílý, mikrokrystalický prášek hořké chuti. Z nelegálních drog s vysokým potenciálem závislosti je pervitin v ČR nejrozšířenější, ale v některých regionech je převyšován užíváním heroinu. Aplikuje se ústy, nosem nebo nitrožilně, což je v ČR nejrozšířenější způsob. Uživatelé potřebují 50mg až přes gram látky denně a tolerance se rychle zvyšuje. Uživatelé mají dlouhou dobu dojem, že mají drogu pod kontrolou. Závislost je čistě psychická. Krátkodobé i dlouhodobé účinky užívání jsou téměř identické jako při užívání kokainu. Zdravotní rizika plynou zvláště z nitrožilní aplikace pervitinu. Uživatelé často léčí vzniklé toxické psychózy heroinem, což vede k závislosti na něm. U silně závislých na pervitinu mohou nastat stejné sociální důsledky jako u heroinistů.

3.2.3. MDMA (extáze)

Je známa jako droga rekreační, která se začala užívat v 70. letech v USA a postupně se přes Velkou Británii rozšířila do celé Evropy. V současnosti se považuje za nejužívanější drogu na tanečních párty na celém světě. Uživatelé extázi považují za bezpečnou drogu, na které nevzniká závislost a kterou mohou mít po dlouhé časové období pod kontrolou. V čisté formě je extáze bílá, krystalická látka, výrazně hořké chuti a na drogové scéně se obvykle vyskytuje v podobě tablet. Mezi první příznaky intoxikace patří neklid a zmatenost, které po chvíli ustoupí a následuje pocit klidu, pohody, empatie, lásky, zvýšená potřeba komunikace a zostřené vnímání. Závažnou komplikací při užití extáze může být přehřátí organismu v souvislosti s nadměrnou tělesnou aktivitou (tancem) na celonočních tanečních párty a nedostatečnou konzumací tekutin, což může vést až k úmrtí uživatele. Neméně nebezpečné je, že uživatel získá na trhu tabletu extáze vysoce rizikového chemického složení, nebo ji užije kvůli zvýšení svého prožitku v kombinaci s jinou drogou nebo alkoholem. Ke vzniku závislosti

dochází u uživatelů jen zřídka a případy, kdy uživatel vyhledá odbornou pomoc, jsou spíše vzácné.

3.3. Halucinogenní drogy

Mezi nejznámější patří LSD ve formě tzv. tripů nebo krystalů a lysohlávky obsahující látku psilocybin. Tyto drogy se užívají perorálně. Přibližně po několika minutách až jedné hodině se objevují první příznaky intoxikace. Jedná se o mírné pocity chvění, neschopnosti ovládat pohyb, pocit mírné závratě a nevolnosti. Tyto příznaky však brzy odezní. Nastávají iluze a pseudohalucinace, zvýšená citlivost na prostorové vnímání a vnímání barev. Ve většině případů je intoxikace doprovázena mírnou euforií a dobrou náladou, avšak není výjimkou navození pocitů nepohody, úzkosti nebo deprese. Celkový průběh intoxikace je zcela nepředpověditelný, vliv má množství a kvalita užití látky, ale i kondice a psychický stav samotného uživatele, dále i vliv prostředí a kolektivu, ve kterém je droga užívána. LSD ani psilocybin nevyvolávají závislost a doposud nebyl popsán případ smrti předávkováním. Avšak velkým nebezpečím jsou nevratná poškození jater, možnosti srdečních komplikací, rozvoj paranoidního stavu, hluboké deprese, stavy úzkosti až paniky, v některých případech končící sebepoškozováním až sebevraždou.

3.4. Konopné drogy

3.4.1. Marihuana

Marihuana je sušené květenství ze samičí rostliny konopí. Při kvalitním zpracování má tmavě zelenou barvu a je distribuována v menších jemně lepících hrudkách s velmi výraznou vůní. Marihuana domácí produkce obsahuje 2 - 8% aktivních látek, zahraniční 6 – 14%. Marihuana pěstovaná pomocí hydroponie a při umělém osvětlení může obsahovat až 20% účinné látky (THC).

3.4.2. Hašiš

Hašiš je konopná pryskyřice tmavě zelené až hnědé barvy. Obsah THC může být

až 40%. Rozdíl oproti marihuaně je pouze v obsahu aktivních látek a rozvoj nových technologií v pěstování marihuany tento rozdíl pomalu odbourává. Obě látky se užívají kouřením, někdy perorálně. Intoxikace se při kouření projeví během několika vteřin až minut, při perorálním požití později, ale daleko intenzivněji. Nejcharakterističtějšími účinky jsou sucho v ústech, jemný pocit chladu a hlad. Typická je také porucha vnímání času, dále deformace ve vnímání prostoru a sluchové, zrakové a hmatové iluze. Ve většině případů je užití spojeno s lehkou euforií, příjemnou náladou a bouřlivým, dlouhým, nezadržitelným smíchem. Výjimečně, zvláště u predisponovaných jedinců mohou nastat stavy agrese a autoagrese, depresivní, úzkostné či panické stavy. Konopné drogy nevyvolávají fyzickou závislost, ale asi u 10% dlouhodobých uživatelů závislost psychickou. Velikým nebezpečím je role konopí jako drogy vstupní či startovací.

3.5. Těkavé látky (inhalanty)

Těkavé látky jsou díky rozsahu nevratného poškození uživatele nejnebezpečnější skupinou látek, rozhodně nebezpečnější než tvrdé drogy jako heroin nebo pervitin. Vyznačují se narkotickým účinkem, který vede k snadnému předávkování, nezřídka končícímu smrtí uživatele. Užívání vede k nevratnému poškození mozku, dýchacích sliznic, jater, ledvin a dalších orgánů. Užívání se praktikuje inhalací. Zpravidla se inhaluje z plastového sáčku, ve kterém je umístěna tkanina napuštěná inhalantem. Účinek nastupuje velice rychle, během několika minut po užití látky, a odeznívá řádově během několika desítek minut. Podobá se opilosti a rychle přechází v polospánek s příjemnými sny. Při delším užívání dochází ke vzniku silné psychické závislosti, charakteristické ztrátě kontroly nad svým chováním, agresivitě a snížení výkonnosti. Mezi nejběžněji používané a velice snadno dostupné inhalanty patří toluen, aceton a chemopren. Mezi obtížněji dostupné řadíme chloroform a éter, které jsou používané ve zdravotnictví. Zneužívání těkavých látek v ČR je vzhledem k snadnosti obstarání drogy (toluen je k dostání v každé drogerii a jeho prodej není nijak věkově omezen) dosti podceňované a zaslouží si minimálně stejnou pozornost jako zneužívání ostatních drog.

4. Drogová kriminalita

Drogovou kriminalitou rozumíme trestné činy s cílem drogy vyrábět a obchodovat s nimi, dále pak trestné činy spáchané pod vlivem drog (jedná se hlavně o násilnou a mravnostní kriminalitu), trestné činy zaměřené na získání prostředků na zakoupení drog tzv. opatřovací kriminalita (jedná se hlavně o majetkovou trestnou činnost) a trestné činy spáchané na drogově závislých osobách (zejména trestné činy proti svobodě a lidské důstojnosti)

4.1. Nedovolená výroba omamně psychotropních látek

Na trestnou činnost výroby omamně psychotropních látek se dá nahlédnout ze dvou pohledů a sice:

1. Pachatel nebo pachatelé vyrábí drogy výhradně pro svou potřebu z důvodu ztráty kontroly nad nutkavou touhou požití drogy a tím změnit krátkodobě své prožívání, eventuálně prodají část svého produktu přátelům a známým, také uživatelům, z důvodu obstarání peněz na vlastní běžný provoz (jídlo, nájem, atd.). Toto jednání je pro společnost, podle mého názoru, méně nebezpečné protože pachatel poškozuje pouze sebe, eventuálně osoby ze svého blízkého okolí, které jsou již uživateli drog nebo mají chuť experimentovat a drogu vyzkoušet. Na tento způsob výroby a distribuce se neváže ostatní drogová kriminalita (opatřovací, mravnostní atd.) vůbec nebo pouze zanedbatelně.
2. Pachatel nebo pachatelé vyrábí drogy za účelem její následné distribuce drogově závislým uživatelům nebo potencionálním uživatelům kvůli vysokému zisku. Toto jednání je, řekl bych, pro společnost destruktivní. Pachatelé vedou svoji "drogovou firmu" jako opravdoví byznysmeni se snahou oslovit a získat co nejvíce potencionálních zákazníků. Nevyhýbají se ani tzv. ochutnávkám, kdy nabízejí drogu slibným zákazníkům zdarma nebo za velice, v porovnání s běžnou cenou, směšnou částku. Toto ovšem pouze do doby, než si uživatel vybuduje na droze závislost. Následuje zdražení, které si většina lidí nemůže dovolit. Začne rozprodávat vlastní majetek, majetek svých blízkých, následují krádeže, distribuce drog a nezdědka vše končí loupežemi nebo prostitucí. Zisky

z této činnosti jsou tak vysoké, že pachatele neodradí ani "vysoké tresty" odnětí svobody. S rozvojem komunikační techniky a konspirace jsou organizace zabývající se touto trestnou činností vysoce profesionalizované a téměř nezničitelné.

4.1.1. Právní rozbor

Trestní právo

Trestní právo je odvětvím práva veřejného, které chrání zájmy fyzických a právnických osob tím, že stanoví co je trestným činem a stanoví sankce (tresty a ochranná opatření), které lze za trestné činy ukládat. Jeho úkolem je boj s trestnou činností. Jen zákon stanovuje, co je trestným činem a jaké sankce lze při jeho spáchání uložit. Trestní odpovědnost pachatele a důsledky s ní spojené lze uplatňovat jen v případech společensky škodlivých a tam kde nepostačuje uplatnění odpovědnosti podle jiného právního předpisu.

Trestní zákoník

Nová právní úprava drogových trestných činů vychází z předchozí, která byla obsažena v ustanoveních § 187–§ 188a zákona č. 140/1961 Sb.

Nový trestní zákoník upravuje drogové trestné činy v Hlavě VII (trestné činy obecně nebezpečné), dílu 1 (trestné činy obecně ohrožující) zvláštní části, konkrétně v ustanoveních § 283–§ 287 a rozeznává pět drogových trestných činů.

§ 283 Nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy.

„Kdo neoprávněně vyrobí, doveze, vyveze, proveze, nabídne, zprostředkuje, prodá nebo jinak jinému opatří nebo pro jiného přechovává omamnou nebo psychotropní látku, přípravek obsahující omamnou nebo psychotropní látku, prekursor nebo jed, bude potrestán odnětím svobody na jeden rok až pět let nebo peněžitým trestem.“⁸

„Trestný čin nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy (§ 283) přebírá trestní zákoník, pokud jde o základní skutkovou

⁸ Zákon č. 40/2009 Sb. v platném znění, trestní zákoník

podstatu beze změny. Výrobou se zde označují všechny procesy včetně produkce. Pouhé vypěstování rostlin, které slouží k nedovolené výrobě omamné nebo psychotropní látky nebo jedu ve smyslu § 286 odstavec 1, pokud již samotná vypěstovaná rostlina není takovou látkou, neboť pak je třeba vypěstování považovat za opatření podle § 283 odstavec 1 a její držení za přechovávání podle § 283 odstavec 1 či § 284 odstavec 1 či 2. Vypěstování pro vlastní potřebu upravuje nová privilegovaná skutková podstata nedovolené pěstování rostlin obsahujících omamnou nebo psychotropní látku § 285.“⁹

Objekt trestného činu je chráněný zájem – ochrana společnosti proti ohrožení tkvícím v nekontrolovaném nakládání s omamnými a psychotropními látkami, jedy a látkami sloužícími k výrobě OPL a jedů. Objektivní stránkou tohoto trestného činu je konání pachatele, které spočívá ve výrobě, dovozu, vývozu, průvozu, nabízení, zprostředkování, prodeji, opatření pro jiného, přechovávání pro jiného OPL, přípravku obsahující OPL, prekursoru nebo jedu a které má za následek ohrožení zájmů chráněných tímto zákonem. Subjekt je obecný. Subjektivní stránka vyžaduje úmysl.

§ 284 Přechovávání omamné a psychotropní látky a jedu

„Kdo neoprávněně pro vlastní potřebu přechovává v množství větším než malém omamnou látku konopí, pryskyřici z konopí nebo psychotropní látku obsahující jakýkoli tetrahydrokanabinol, izomer nebo jeho stereochemickou variantu (THC), bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty.

Kdo neoprávněně pro vlastní potřebu přechovává jinou omamnou nebo psychotropní látku než uvedenou v odstavci 1 nebo jed v množství větším než malém, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty.“¹⁰

„U trestného činu přechovávání omamné a psychotropní látky a jedu (§284) bylo realizováno praxí požadované rozdělení omamných a psychotropních látek na „měkké“ a „tvrdé“. Na základě usnesení vlády České republiky ze dne 14. listopadu 2001 č. 1177 a ze dne 22. ledna 2003 č. 88 byly drogy rozděleny do dvou kategorií podle míry jejich zdravotní a společenské nebezpečnosti, tj. podle negativních a společenských dopadů v důsledku jejich zneužívání. Do první nejlehčí skupiny byly

⁹ SVATOŠ, R., Kriminologie ve světle nového trestního zákoníku. České Budějovice, 2010, s. 126.

¹⁰ Zákon č. 40/2009 Sb. v platném znění, trestní zákoník

zařazeny látky – kanabinoidy (rostlinné produkty obsahující THC). V návaznosti na seznamy omamných a psychotropních látek dle zákona č. 167/1998 Sb., o návykových látkách jde o konopí a pryskyřice z konopí a tetrahydrokanabinoidy, všechny izomery a jejich stereochemické varianty.¹¹ Všechny ostatní omamné a psychotropní látky byly zařazeny do 2. odstavce s vyšší trestní sazbou.

Objekt trestného činu je chráněný zájem – ochrana společnosti proti ohrožení tkvícím v nekontrolovaném nakládání s omamnou látkou konopí, pryskyřicí z konopí nebo omamnou látkou obsahující THC, izomer nebo jeho stereochemickou variantu nebo jinou omamnou nebo psychotropní látkou. Objektivní stránkou tohoto trestného činu je konání pachatele, které spočívá v neoprávněném přechovávání omamné látky konopí, pryskyřice z konopí nebo psychotropní látky obsahující THC, izomer nebo jeho stereochemickou variantu (odst. 1) nebo jiné omamné nebo psychotropní látky (odst. 2) v množství větším než malém pro vlastní potřebu. Subjekt je obecný. Subjektivní stránka vyžaduje úmysl.

U problematiky § 284 trestního zákona je nutné zmínit nařízení vlády č. 467/2009 Sb., které pro účely trestního zákoníku stanoví, které látky se považují za jedy a jaké je množství větší než malé u omamných látek, psychotropních látek, přípravků je obsahujících a jedů.

§ 285 Nedovolené pěstování rostlin obsahujících omamnou nebo psychotropní látku

„Kdo neoprávněně pro vlastní potřebu pěstuje v množství větším než malém rostlinu konopí, bude potrestán odnětím svobody až na šest měsíců, peněžitým trestem nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty.

Kdo neoprávněně pro vlastní potřebu pěstuje v množství větším než malém houbu nebo jinou rostlinu než uvedenou v odstavci 1 obsahující omamnou nebo psychotropní látku, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok, peněžitým trestem nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty.“¹²

„Trestní zákoník zavádí v návaznosti na diferenciaci držení drog pro vlastní potřebu podle typu drogy také novou skutkovou podstatu trestného činu nedovoleného

¹¹ SVATOŠ, R., Kriminologie ve světle nového trestního zákoníku. České Budějovice, 2010, s. 126.

¹² Zákon č. 40/2009 Sb. v platném znění, trestní zákoník

pěstování rostlin obsahujících omamnou nebo psychotropní látku (§ 285), neboť by měly existovat rozdílné sankce také pro pěstování těchto drog za účelem samozásobitelství oproti sankcím komerční pěstování, které díky privilegovanosti § 285 bude nadále postihováno jako výroba drogy.“¹³

Objekt trestného činu je chráněný zájem – ochrana společnosti proti ohrožení tkvicím v nekontrolovaném pěstování rostlin, které obsahují omamnou nebo psychotropní látku. Objektivní stránkou tohoto trestného činu je konání pachatele, které spočívá v neoprávněném pěstování rostlin, které obsahují omamnou nebo psychotropní látku pro vlastní potřebu. Subjekt je obecný. Subjektivní stránka vyžaduje úmysl.

U problematiky § 285 trestního zákona je nutné zmínit nařízení vlády č. 455/2009 Sb., které pro účely trestního zákoníku stanoví, které rostliny nebo houby se považují za rostliny nebo houby obsahující omamnou nebo psychotropní látku a jaké je jejich množství větší než malé ve smyslu trestního zákoníku.

Následující tabulka uvádí zúžený seznam omamných a psychotropních látek obsažených ve výše citovaných nařízeních vlády. Seznam obsahuje nejběžněji užívané látky na naší drogové scéně.

obecně vžitý název látky	množství větší než malé	nejmenší množství účinné psychotropní látky, jež musí obsahovat látka označená jako droga, aby bylo její zkoumané množství považováno za větší než malé
marihuana	více než 15g sušiny	1,5g delta-9-THC
hašiš	více než 5 gramů	1g delta-9-THC
pervitin	více než 2g	0,6g báze, 0,72g (hydrochlorid)
heroin	více než 1,5g	0,2g báze, 0,22g (hydrochlorid)
subutex, subuxone		52mg báze, 56mg (hydrochlorid)
LSD	více než 5papírků, tablet, želatinových kapslí nebo impregnovaných krystalů	0,000134g báze, 0,000250g (tartarát)

¹³ SVATOŠ, R., Kriminologie ve světle nového trestního zákoníku. České Budějovice, 2010, s. 126.

lysohlávky	více než 40 plodnic houby	0,05 (psilocinu)
extáze	více než 4 tablety/kapsle nebo více než 0,4g práškovité či krystalické substance	0,34g báze, 0,40g (hydrochlorid)
kokain	více než 1g	0,54g báze, 0,6g (hydrochlorid)
meskalin	200 g čerstvé organické hmoty nebo 25 g sušiny kaktusů rodu Lophphora, Wiliamsi, Ecchinophosis pachanoi, Ecchinophosis peruvian, Trichocereus bridgesii; cuzcoensis; fulvinanus; pachanoi	0,75 g

Tab. 2: míra rizikosti některých běžně užívaných látek¹⁴

§ 287 Šíření toxikomanie

„Kdo svádí jiného ke zneužívání jiné návykové látky než alkoholu nebo ho v tom podporuje anebo kdo zneužívání takové látky jinak podněcuje nebo šíří, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta nebo zákazem činnosti.“¹⁵

Objekt trestného činu je chráněný zájem – ochrana společnosti proti ohrožení tkvícím ve zneužívání návykových látek jiných než alkoholu. Objektivní stránkou tohoto trestného činu je konání pachatele, které spočívá ve svádění ke zneužívání návykové látky jiné než alkoholu nebo v podporování ve zneužívání takové látky nebo v šíření zneužívání takové látky. Subjekt je obecný. Subjektivní stránka vyžaduje úmysl.

Přestupkový zákon

„Přestupkem je zaviněné jednání, které porušuje nebo ohrožuje zájem společnosti a je za přestupek výslovně označeno v tomto nebo jiném zákoně, nejde-li o jiný správní delikt postižitelný podle zvláštních předpisů anebo o trestný čin.“

K odpovědnosti za přestupek postačí zavinění z nedbalosti, nestanoví-li zákon výslovně, že je třeba úmyslného zavinění.“¹⁶

¹⁴ NOVOTNÝ, F. Trestní zákoník 2010. Praha, 2010, s. 588-589.

¹⁵ Zákon č. 40/2009 Sb. v platném znění, trestní zákoník

¹⁶ Zákon č. 200/1990 Sb. v platném znění, o přestupcích

Přestupky na úseku drogové problematiky řeší § 29 přestupky na úseku zdravotnictví písmeno e) a § 30 přestupky na úseku ochrany před alkoholismem a jinými toxikomaniemi písmena a), f), j), k).

§ 29 Přestupek na úseku zdravotnictví písmeno e)

„Přestupku se dopustí ten, kdo poruší povinnost při zacházení s omamnými látkami, psychotropními látkami nebo jinými látkami škodlivými zdraví.“¹⁷

§ 30 Přestupky na úseku ochrany před alkoholismem a jinými toxikomaniemi písmeno a),f), j), k).

„Přestupku se dopustí ten, kdo umožní neoprávněné požívání omamných a psychotropních látek osobě mladší osmnácti let, nejde-li o čin přísněji trestný.

Přestupku se dopustí ten, kdo neoprávněně přechovává v malém množství pro svoji potřebu omamnou nebo psychotropní látku

Přestupku se dopustí ten, kdo prodá, podá nebo jinak umožní požití alkoholického nápoje osobě zjevně ovlivněné alkoholickým nápojem nebo jinou návykovou látkou, osobě mladší osmnácti let, osobě, o níž lze mít pochybnost, zda splňuje podmínku věku, nebo osobě, o níž ví, že bude vykonávat zaměstnání nebo jinou činnost, při níž by mohla ohrozit zdraví lidí nebo poškodit majetek

Přestupku se dopustí ten, kdo neoprávněně pěstuje pro vlastní potřebu v malém množství rostlinu nebo houbu obsahující omamnou nebo psychotropní látku“¹⁸

Srovnání trestního zákoníku a přestupkového zákona

Jak již bylo uvedeno výše, tak u přestupku stačí zavinění z nedbalosti, nestanoví-li zákon výslovně, že je třeba úmyslného zavinění. Naopak k trestní odpovědnosti za trestný čin je třeba úmyslného zavinění, nestanoví-li zákon výslovně, že postačí zavinění z nedbalosti. To v praxi znamená, že přestupkový zákon je oproti trestnímu zákoníku v oblasti naplnění skutkové podstaty přísnější.

Například § 283 trestního zákoníku vyžaduje k naplnění skutkové podstaty trestného činu úmysl, ale § 29 odst. 1 přestupkového zákona, písmeno e) a § 30 odst. 1 přestupkového zákona písmeno f) řeší v podstatě stejnou problematiku s tím, že postačí zavinění z nedbalosti. § 284 trestního zákoníku sankcionuje pachatele trestného činu za přechovávání omamně psychotropních látek v množství větším než malém podle

¹⁷ Zákon č. 200/1990 Sb. v platném znění, o přestupcích

¹⁸ Zákon č. 200/1990 Sb. v platném znění, o přestupcích

nařízení vlády č. 467/2009 Sb. (viz. tabulka č. 2), ale přestupkový zákon § 30 odst. 1 písmeno j) sankcionuje pachatele přestupku za přechovávání malého množství omamné nebo psychotropní látky pro svoji potřebu. To zcela dementuje veřejně rozšířený názor, že držení drog v malém množství pro svoji osobní potřebu není trestné. I držení jedné marihuanové cigarety je přestupek a postačí zavinění z nedbalosti.

Obdobné je to u § 285 trestního zákoníku. Skutková podstata trestného činu je naplněna pěstováním rostlin nebo hub, které se považují za rostliny a houby obsahující omamnou nebo psychotropní látku v množství větším než malém podle nařízení vlády č. 455/2009 Sb., ale přestupkový zákon § 30 odst. 1 písmeno k) pamatuje na tuto problematiku i u malého množství. I pěstování jedné jediné rostliny konopí pro vlastní potřebu je trestné. § 287 sankcionuje pachatele trestného činu za svádění, či podněcování jiného k užívání alkoholu nebo jiné omamné psychotropní látky. Tzn. je potřeba úmyslu. § 30 odst. 1 písmeno a) pamatuje na tuto problematiku už u podání alkoholického nápoje osobě zjevně ovlivněné alkoholem nebo jinou omamně psychotropní látkou nebo osobě, o níž lze mít pochybnost, zda splňuje podmínku věku nebo osobě, která by mohla vzhledem ke svému zaměstnání ohrozit zdraví lidí nebo poškodit majetek. Tzn. stačí nedbalost.

4.2. Násilná kriminalita

Násilná kriminalita je součástí kriminality obecné a s kriminalitou drogovou jde ruku v ruce. Zákon na ni pamatuje v několika hlavách trestního zákona. V souvislosti s drogovou kriminalitou se jedná zejména o trestné činy proti životu, obsažené v 1. hlavě trestního zákoníku a trestné činy obecně nebezpečné obsažené v 7. hlavě trestního zákoníku. V součinnosti s drogovou kriminalitou se jedná hlavně o trestné činy vraždy, nebezpečného vyhrožování, úmyslného ublížení na zdraví, loupeže, vydírání, omezování osobní svobody, týrání osoby ve společné domácnosti, týrání svěřené osoby a další. Násilná kriminalita ve spojení s drogovou kriminalitou řeší především interpersonální konflikty producentů, distributorů, uživatelů drog a nezávislých osob, ziskuchtivost především ve spojení s obstarávací kriminalitou, vyřizování účtů mezi gangy a nájemné vraždy.

4.3. Mravnostní kriminalita

„Mravnostní kriminalita (používán také pojem sexuální kriminalita) hluboce zasahuje do nejcitlivější sféry osobní integrity. Mravnostní trestné činy vzhledem ke svému charakteru, ale především vzhledem k jejich dopadům na chráněný zájem (život a zdraví člověka, svobodu v rozhodování o sexuálních stycích, mravní vývoj mládeže a další) jsou zařazovány mezi nejzávažnější trestné činy s vysokou tzv. typovou nebezpečností. Jejich škodlivý následek je patrný bezprostředně po jejich spáchání, ovšem mnohem závažnější jsou možné následky v podobě vývojových psychických poruch, různých traumatizujících poškození apod.“¹⁹

V oblasti drogové kriminality se jedná hlavně o mravnostní kriminalitu spojenou s prostitucí a často i pornografií. Jedná se vlastně o získání finančních prostředků na nákup drogy uspokojením sexuálních potřeb jiného. Drtivá většina, hlavně pouličních a silničních prostitutek, je závislá na drogách a svoje řemeslo provozují hlavně za účelem získání peněz na svoji drogovou potřebu. Je to jeden z mnoha "kroků ke dnu" drogově závislých uživatelů. Na tyto životní tragédie navazují skutkové podstaty trestných činů kuplířství podle § 189 trestního zákona, obchodování s lidmi za účelem pohlavního styku, ublížení na zdraví podle § 145 a § 146 trestního zákona, šíření nakažlivé lidské nemoci podle §152 trestního zákona, ohrožení pohlavní nemocí podle §155 trestního zákona a další.

4.4. Opatřovací kriminalita

Tento druh kriminality je vlastně kriminalita majetková, která je obsažena především v 5. hlavě trestního zákoníku. Drogový uživatel si opatřuje prostředky k zakoupení drog krádežemi nebo útokem na majetek fyzických a právnických osob. Jedná se většinou o krádeže prosté, např. kapesní nebo v obchodech, krádeže vloupáním, např. do motorových vozidel, ale i loupeže, např. páchané na seniorech.

¹⁹ CHMELÍK, J., Mravnost, pornografie a mravnostní kriminalita. Praha, 2003, s. 11.

4.5. Trestné činy proti svobodě a lidské důstojnosti

V problematice drogové kriminality jde hlavně o § 168 obchodování s lidmi, § 173 loupež, § 175 vydírání, § 177 útisk. Drogoví dealéři i osoby znalé drogové a jiné závislosti druhého, často zneužívají jeho slabosti a nutí ho k věcem na které by jako člověk "zdravý, nezávislý" nikdy nepřistoupil.

5. Příčiny vzniku drogové závislosti

Užívání psychotropních látek, ať už legálních nebo nelegálních s sebou přináší mnoho rizik. Nejzávažnějším je užívání drogy jako nástroje k řešení osobních problémů, vlastně jejich neřešení. Se stále se stupňující intenzitou jejich užívání může dojít i ve velmi krátké době k rozvoji závislosti. Lidé experimentují s různými druhy drog, jsou fascinováni jejich účinkem a hlavně u látek s vysokým rizikem závislosti nezůstávají pouze u několika zkušeností. Nejdříve užívají drogu občasně, později víkendově a nakonec, když se dostanou do nějaké složité životní situace používají drogu k jejímu "snadnějšímu" zvládnutí. Drogu začnou konzumovat i přes týden, absentují v práci a pomalu si uvědomují, že obstarávání a užívání drog věnují stále více času. Zjišťují, že okruh jejich přátel se zúžil pouze na drogové uživatele a veškerá konverzace s "přáteli" se týká drog. Závislost můžeme získat i na "drogách" společensky obvyklých a tolerovaných jako jsou nikotin a alkohol. Musíme si uvědomit, že úsilí vyvinuté na řešení problémů spojených s užíváním alkoholu a nikotinu je daleko větší než řešení problémů s užíváním nelegálních návykových látek, protože závislých na alkoholu a nikotinu je mnohonásobně více než závislých na nelegálních drogách.

5.1. Osobní predispozice

Závislost jedince na návykové látce se nedá určit předem a závisí na mnoha okolnostech. Rozhodně nemůžeme mluvit o nějaké příčině nebo o jednom důvodu, proč někdo užívá drogy nebo proč pije. Vše je spojeno s psychickými a fyzickými dispozicemi, sociálním a rodinným prostředím, ve kterém vyrůstáme nebo žijeme, naší psychikou, věkem a zkušenostmi. V souvislosti s těmito hledisky může být riziko, že se dostaneme do drogových potíží, vyšší. Když se cítíme silně nejistí v sociální situaci, na někom závislí, bezmocní, zažíváme návaly smutku a úzkosti, jsme depresivní, nedaří se

nám ve vztazích, nejsme úspěšní v práci nebo jsme nezaměstnaní, k našemu ohrožení drogovou závislostí to může být jen krůček. Neuvědomujeme si, že odborná pomoc nás může těchto stavů zbavit nebo nám výrazně ulehčit, a sáhneme po vlastním receptu na uzdravení – droze.

5.2. Vrozená závislost

„Způsob života drogově závislých žen je neuspořádaný a bývá ovlivněn takovými stresovými faktory, jako je nezaměstnanost, prostituce a kriminalita. Užívání návykových látek v těhotenství zhoršuje zdravotní stav ženy i jejího dítěte. Vzhledem k osobitému stylu života nevyhledávají závislé ženy příliš poradny pro těhotné.“²⁰

Užívání drog u žen způsobuje, že novorozenecká oddělení přijímají novorozence, kteří jsou během těhotenství vystaveni přímému účinku drog. Je známo, že ihned po porodu je zastaven přísun drogy prostřednictvím krevního oběhu matky a u dítěte se nežírdka začne projevovat abstinenční syndrom. Výskyt a závažnost abstinenčního syndromu u novorozence závisí na časovém intervalu od poslední dávky, množství drogy užívané matkou a době trvání drogové závislosti. Novorozenci drogově závislých matek jsou často umísťováni v kojeneckých ústavech nebo se v lepším případě dostávají do náhradních rodin.

5.3. Vliv prostředí

Jak už jsem uvedl, závislost jedince na návykové látce se nedá určit předem. Na děti a mládež působí mimo jiné rodinné prostředí, prostředí školy, vrstevníci, party, trávení volného času. Nebezpečí drogové závislosti hrozí u dětí, které vyrůstají v neúplné rodině nebo v rodině, kde silně kolísá rodičovská péče, kde jsou frekventované manželské konflikty, absentují jasně stanovená pravidla soužití, dochází k týrání nebo sexuálnímu zneužívání, ale i u rodin s tzv. nadměrnou péčí, která nenaučí adolescenta sebeprosazení a osamostatnění. Velikým nebezpečím je trávení volného času. Dítě, které má stále plný program, ať už se týká sportu nebo jiných zájmových

²⁰ TRÁVNÍČKOVÁ, I. Problémy drogové závislosti v těhotenství [online]. Neuvedeno, [cit. 12. prosince 2010]. Dostupné na WWW: http://www.zachranny-kruh.cz/rizikove_chovani/problemy_drogove_zavislosti_v_tehotenstvi.html

činností či koníčků, nemá čas experimentovat s drogou, nebo trávit čas s partou, kde čelí nezdědka negativním tlakům ze strany svých vrstevníků. Dětem je potřeba vštěpovat, že nemusím být stejný jako ostatní, ale že jedinečnost a individualita je to, co se cení.

6. Organizovaný zločin a drogová kriminalita

„Obcházelo-li v minulém století Evropu strašidlo komunismu, dnes obchází Evropou i ostatními světadily fenomén organizovaného zločinu.“²¹

„Konvence OSN proti mezinárodnímu organizovanému zločinu podepsaná v roce 2000 nabízí velmi širokou definici organizovaného zločinu jako strukturované skupiny tří a více osob jednajících ve shodě za účelem spáchání jednoho či více závažných trestných činů za účelem získání hmotného prospěchu.“²²

„Nejvíce vyčerpávající a svědomitou definici organizovaného zločinu nabídl doyen kriminologů Spojených států Howard Abadinsky: Organizovaný zločin je neideologické počínání určitého počtu osob v těsné sociální interakci, uspořádané na hierarchické bázi s nejméně třemi úrovněmi / hodnotami, s cílem dosažení zisku a moci prováděním ilegálních i legálních činností. Postavení v hierarchii a pozice vyžadující funkční specializaci mohou být přidělovány na základě příbuzenských nebo praktických schopností. Pozice nejsou závislé na jednotlivcích, kteří je zastávají v konkrétním čase. Setrvání na místě se předpokládá u členů, kteří se snaží zachovat integritu podnikání a aktivní směřování k daným záměrům. Toto brání konkurenci a snaze o monopolizaci nějakého odvětví nebo teritoria. Je zde ochota použít násilí a nebo uplácení k dosažení cílů nebo udržení disciplíny. Členství je exkluzivní, i když ve výjimečných situacích mohou být zapojeni i nečlenové. Existují jednoznačná pravidla, ústní nebo psaná, prosazovaná sankcemi zahrnujícími i vraždu.“²³

Z výše uvedeného vyplývá, že organizovaný zločin nebo zločinecké organizace, chceme-li mafie, se orientuje na soustavné, strategicky plánované profesionální páchaní trestné činnosti, která je smyslem její existence. Tato činnost je motivována dosažením zisku a získáním vlivu ve veřejném i politickém životě. Zisk vlivu ve veřejné správě,

²¹ NĚMEC, M. Organizovaný zločin. Praha, 1995, s. 7.

²² LUNDE, P. Organizovaný zločin. Praha, 2009, s. 8.

²³ LUNDE, P. Organizovaný zločin. Praha, 2009, s. 8.

zákonodárství a politice umožňuje tomuto uskupení vytvářet v legální společnosti společnost paralelní, zločinnou společnost, která je jen obtížně odhalitelná. Organizace je založena na principech přísné kázně, jejíž porušení se tvrdě trestá. Nejznámějším pravidlem je zákon omerty (mlčení), kterým se organizace brání odhalení. Ochrana organizace spočívá i v budování vlastní zpravodajské služby, najímání nejlepších advokátů nebo kupováním nebo uplácením svědků atd. Tyto zločinecké struktury se usazují i v běžném, legálním životě, za účelem zlegalizování peněz, které získaly trestnou činností.

6.1. Struktura zločinecké organizace

„Struktura zločinecké organizace mafiánského typu je zpravidla tato:

Nejvyšší centrum zločinecké organizace tvoří šéf, jeho ochranka a poradci. Ti určují pravidla práce organizace, hierarchii jednotlivých stupňů, způsob komunikace, výběru lidí a využití zisků. Koordinují styky včetně zahraničních.

Střední stupeň zločinecké organizace tvoří vedoucí jednotlivých skupin spolu se svým ochranným, poradním a finančním personálem. Jsou relativně samostatní v řízení akcí, kontrole disciplíny, částečně ve strategických otázkách, vždy však respektují záměry nejvyššího šéfa.

Výkonná složka zločinecké organizace zahrnuje pěšáky, tipaře, přechovávače, kurýry, rozšiřovatele a transportéry, ubytovatele a padělatele dokladů. Většina z nich zajišťuje konkrétní specializované činnosti. Asi z poloviny jde o externí pracovníky, tj. najaté síly.²⁴

Mezi nejznámější aktivity mezinárodního organizovaného zločinu patří:

- Převaděčství a obchodování s lidmi
- Prostituce
- Obchod se zbraněmi
- Obchod s drogami
- Vymáhání peněz za ochranu tzv., výpalné

²⁴ NĚMEC, M. Organizovaný zločin. Praha, 1995, s. 33.

- Praní špinavých peněz
- Hazard
- Lichva
- Padělání zboží
- Kybernetický zločin

Obchod s drogami, je jedním z nejlukrativnějších příjmů mezinárodního organizovaného zločinu. Má nejvyšší výkonnostní křivku a vysoké výnosy. Vyznačuje se mezinárodností, profesionalitou a téměř neomezenými finančními prostředky. Od dob kriminalizace nemedicínského použití drog se nelegálními zásobovateli závislých uživatelů stali zločinci. „Prudký nárůst zneužívání narkotik vedl k obrovskému rozmachu a organizování výroby a distribuce drog, takže zásobování drogami je na počátku 21. století generátorem bohatství organizovaného zločinu.“²⁵

6.2. Zločinecké skupiny zabývající se drogovou kriminalitou

Nejvýznamnějším producentem a vývozcem nelegálních drog, zejména kokainu, je Kolumbie. Nejznámějšími tamějšími organizacemi zabývajícími se vývozem kokainu do celého světa jsou kartel z Cali, mendelínský kartel a kartel severního pobřeží. Tyto organizace své vysoké zisky mimo jiné užívají ke korupci vládních, vojenských a politických činitelů a vyvíjejí tak tlak na vládu ve svůj prospěch. Dalšími producenty koky jsou Peru a Bolívie. Produkty z konopí pocházejí zejména z Blízkého východu, Středního východu a Afriky. Heroin je dominantou Blízkého východu, hlavně Afghánistánu, který vyprodukuje až 2500 tun surového opia ročně, které je rafinováno na až 120 tun heroínu. Pozadu nezůstávají ani Barma, Thajsko, Vietnam a Laos.

Drogové odvětví organizovaného zločinu již vyčerpalo některé své tradiční trhy a potřebuje nová teritoria. Nabídka drog v západních zemích pomalu převyšuje poptávku a v souvislosti s tím můžeme očekávat, že Česká republika nebude z větší části tranzitní zemí, ale hlavně konzumní zemí tvrdých drog.

²⁵ LUNDE, P. Organizovaný zločin. Praha, 2009, s. 28-30.

6.2.1. Vietnamské zločinecké skupiny drogy v ČR

Vietnamské zločinecké struktury působící na území České republiky se zabývají především pěstováním konopí v tzv. indoor pěstírnách a distribucí heroinu na nižších hierarchických stupních. Podle výroční zprávy Národní protidrogové centrály jsou pěstители konopí vietnamští občané, nebo chceme-li, občané vietnamské národnosti, až z 80%. Jedná se převážně o vietnamské občany, kteří se v minulosti zabývali jinou trestnou činností, a to výrobou cigaret, pašováním a prodejem napodobenin výrobků renomovaných značek, paděláním kolkových známek atd. Pěstitelé využívají k pěstování rodinné domy, skladové prostory, haly, bývalé provozy nebo skleníky. Objekty procházejí stavebními úpravami, umožňujícími co nejefektivněji dosáhnout stanovených cílů. Pro znásobení tepla z několikasetwatových zářivek jsou stěny objektů potaženy aluminiíovou folií a rostlinám je přiváděna voda a živné roztoky zavlažovacím systémem. V prostoru, kde se rostliny pěstují, se záměrně zhasíná a rozsvěcuje světlo tak, že rostliny dozrají pro sklizeň 3x rychleji než za běžné vegetativní období. Náklady spojené s vybudováním pěstírny se provozovatelům zpravidla zaplatí už během první sklizně. Podle NPC se jeden kilogram marihuany prodává velkoodběratelům za 60.000 Kč.

Hierarchie vietnamských zločineckých skupin zabývajících se pěstováním marihuany v indoor pěstírnách je podle NPC zpravidla následující: Přímo v objektu se zdržují většinou vietnamští občané pobývajících na území ČR nelegálně. Nežádá jsou to lidé již hledaní pro jinou trestnou činnost. Tito zahradníci pobývají v pěstírně 24 hodin denně. Jejich úkolem je rostliny zalévat, obhospodařovat a také hlídat kvůli nebezpečí jejich krádeže jinými pěstiteli nebo dealery. Dalším článkem jsou Vietnamci, kteří dovážejí do pěstíren sazenice, hnojivo a potraviny pro zahradníky. Jiní Vietnamci dojíždějí do pěstírny pro sklizeň a starají se o její následnou distribuci, či expedici za hranice ČR. A nakonec jsou tu vietnamští občané, kteří celý tento projekt řídí a financují. Je pravidlem, že se jednotlivé články této struktury mezi sebou neznají, což znamená, že dopadení a odhalení zahradníků a jejich pomocníků rozhodně nevede k odhalení hlavních organizátorů celého projektu, kteří často řídí celou akci ze zahraničí.

Podle NPC zůstává pouze malá část této produkce na území České republiky. Zbytek se vyváží hlavně do Německa, Velké Británie a Holandska. Zajímavostí je, že

člověk jedoucí do Holandska za účelem koupě kvalitní marihuany, nezdědka obdrží produkt vyrobený v indoor pěstírnách v České republice.

Téměř s jistotou můžeme tvrdit, že počet indoor pěstíren se v České republice nesníží, naopak je předpokládán mírný růst. Pěstování marihuany je velmi výnosné a s minimálními náklady lze dosáhnout vysokých zisků, což je pro pachatele této trestné činnosti i přes riziko odhalení a následného potrestání velmi motivující.

6.2.2. Albánské zločinecké skupiny

V roce 1991 se Albánie otevřela světu po čtyřicetileté izolaci a tvrdé komunistické diktatuře a následně upadla do sociálního a politického chaosu. Nesčetně Albánců odchází do zahraničí a se zkušenostmi v organizovaném zločinu nabytými spoluprací s jinými zločineckými organizacemi vytváří za několik let vlastní albánskou zločineckou strukturu.

Albánské zločinecké skupiny jsou nejexpanzivnější a nejpropojenější organizace v celé Evropě, silně podporující nezávislost Kosova za účelem legalizace rozsáhlé části podsvětí, v níž prosperují. Jedná se o skupiny zapojené jak do kriminálních aktivit, tak do politického dění zejména v Kosovu.

„V kontinentální Evropě řídí Albánci z Kosova víc než 80% obchodu s heroinem, jejich obchodníci jsou přinejmenším v polovině evropských zemí a pašují 4 až 6 tun heroinu měsíčně v hodnotě 2 miliardy dolarů za rok. Údaje Interpolu ukazují, že v roce 1999 vydělala albánská mafie na obchodu s drogami 38 miliónů dolarů, v roce 2001 již 50 miliónů a roku 2002 dokonce 70 miliónů. Statistiky Interpolu také ukazují, že v roce 1997 tvořili Albánci 14% všech zatčených pašeráků heroinu, ale průměrné množství heroinu nalezeného u nealbánských pašeráků bylo 2 gramy, kdežto zadržení Albánci měli v průměru 120 gramů.“²⁶

²⁶ MICHALETOS, I. Stát albánského organizovaného zločinu [online]. Přel. E. Sedláček. 2007, [cit. 30. října 2010]. Dostupné na WWW: http://cz.altermedia.info/ze-zahranici/stat-albanskeho-organizovaneho-zlocinu_3451.html

„Odhadovaná procenta heroinových obchodů ovládaných albánskou mafií v roce 1999:

- Řecko – 85%
- Švédsko – 80%
- Norsko – 78%
- Německo – 75%
- Rakousko – 72%²⁷

Albánské komunity mají dlouhodobou tradici nedůvěry vůči státu. Kolaps práva a pořádku v Albánii v roce 1991 vedl k oživení středověkého práva kanun, kladoucího důraz na úzkou rodinnou vazbu, čest a krevní mstu. Toto právo například dovoluje muži unést ženu, s níž se chce oženit, a žena se stává majetkem muže. V moderní podobě tohoto práva je dovoleno unášet ženy a prodávat je za účelem prostituce. Albánské zločinecké skupiny se vyznačují silnou vnitřní disciplínou, udržovanou faktorem strachu. Klany jsou založeny na pokrevním spojení a pouta mezi členy jsou tak silná, že infiltrace nebo jen přiblížení k organizaci je téměř vyloučeno. Členové jiných etnik jsou organizací používáni jen po určitý čas a k provedení pouze konkrétních úkolů. Organizace jsou hierarchicky členěny ve čtyřech nebo pěti stupních, což dostačuje k udržení aktivit organizace i za předpokladu, že je některý z členů chycen.

„Hlavními baštami organizovaného zločinu v Albánii jsou:

- Tirana – praní špinavých peněz, politická korupce
- Saranda – obchod s lidmi do Itálie, pašování drog
- Vlora – Rafinování heroinu, pašování lidí a drog
- Bajram Curri – obchod s lidmi, zbraněmi a pašování drog
- Kukes – pašování paliv, drog a cigaret²⁸

„Rozpínavost albánského organizovaného zločinu se zdá být dost velká na to, aby vzbuzovala obavy nejen v balkánském regionu, ale i na evropské a mezinárodní úrovni. Vyjednávání v Kosovu se tohoto rozhodujícího aspektu dotkla jen okrajově, ačkoliv je vše prostupující a představuje bezprostřední hrozbu pro společenskou i politickou stabilitu. Stručně řečeno, problémy jižní a jihovýchodní Evropy nebudou

²⁷ LUNDE, P. Organizovaný zločin. Praha, 2009, s. 92.

²⁸ LUNDE, P. Organizovaný zločin. Praha, 2009, s. 92.

vyřešeny, dokud mezinárodní společenství ne vynaloží značný politický kapitál na boj s hrozbou, kterou představují albánské skupiny.“²⁹

6.2.3. Zločinecké skupiny z bývalých republik Sovětského svazu

Pro zločinecké organizace z území bývalého Sovětského svazu se často používá označení ruská mafie, postsovětský nebo ruskojazyčný organizovaný zločin. Jedná se hlavně o ruské, ukrajinské, čečenské a arménské, dagestánské, gruzínské a ázerbajdžánské skupiny.

Rusko samo o sobě má nejvyšší zločinnost v rozvinutém světě. Ruský organizovaný zločin vznikl nedlouho po komunistické revoluci roku 1917 se vznikem černého trhu se základním zbožím, takřka veškerým spotřebním zbožím, které nedokázal zajistit stát. V dobách Svazu sovětských socialistických republik byl organizovaný zločin tolerován nebo umožněn pouze za účasti vlivných vládních osob. Po rozpadu SSSR dochází k masovému rozmachu organizovaného zločinu nejen na území bývalého Sovětského svazu, ale dochází i k masové expanzi na území dalších států, především do zemí bývalého východního bloku. „Podle dokumentu světové ministerské konference o organizovaném transnacionálním zločinu vydaném v Neapoli v roce 1994 existovalo v roce 1993 jen v Ruské federaci přes 4300 skupin organizovaného zločinu a za necelý rok (do dubna 1994) jejich počet vzrostl na 5700. Z tohoto počtu bylo v této době více než 200 zločineckých skupin na vysoké mezinárodní úrovni a působilo ve více než 25 státech světa, přičemž na přelomu druhého a třetího tisíciletí již tyto ruskojazyčné zločinecké skupiny operovaly ve více než čtyřiceti zemích světa, včetně ČR.“³⁰

Ruská mafie se obecně vyznačuje hierarchickou strukturou, tradicí a disciplinovaností. Na vrcholu stojí tzv. nejvyšší vor v zakone (zloděj podle práva, zloděj ze zákona) a rada vorů. Jedná se o starší a zkušené osoby s bohatou kriminální minulostí, které jsou všemi respektovány a nikdy nebudou spolupracovat s policií. Ruskou mafii charakterizuje mimořádné násilí a krutost. Vykonavateli jsou zpravidla bývalí příslušníci speciálních jednotek, veteráni válek v Čečensku a Afghánistánu.

²⁹ MICHALETOS, I. Stát albánského organizovaného zločinu [online]. Přel. E. Sedláček. 2007, [cit. 30. října 2010]. Dostupné na WWW: http://cz.altermedia.info/ze-zahranici/stat-albanskeho-organizovaneho-zlocinu_3451.html

³⁰ NĚMEC, M. Mafie a zločinecké gangy. Praha, 2003, s. 41-42.

Oběti jsou často pro výstrahu ostatním mučeny a mrzačeny. Na druhé straně je ruskojazyčný organizovaný zločin zpravidla kryt legálním podnikáním

Mezi nejběžnější aktivity postsovětských zločineckých organizací patří mimo vybírání peněz za ochranu, korupci, prostituci, obchod s lidmi, obchod se zbraněmi, krádeže motorových vozidel, hazardní hry, převaděčství a padělání peněz i obchod s drogami. Jedná se hlavně o pěstování drogových plodin, praní peněz pro zahraniční drogové organizace, transfer drog přes děravé hranice bývalých sovětských republik a dodávky zbraní a vojenského vybavení bývalé sovětské armády drogovým kartelům. Za povšimnutí stojí prodej několika vrtulníků Mi 8 kolumbijským zločineckým organizacím v roce 1993.

Podle amerických vládních úředníků pomáhá ruská mafie mexickým drogovým kartelům s pašováním drog. Likvidace předních členů mexických drogových kartelů prezidentem Vincentem Foxem vytvořila pro postsovětské zločinecké organizace skvělou příležitost chopit se částečně vedení a organizování obchodu s drogami na mexickém území.

Luis Santiago Vasconcelose, vedoucí speciální jednotky pro organizovaný zločin mexického Nejvyššího státního zastupitelství, tvrdí, že ruští gangsteři nejúspěšněji pronikli do gangů v oblasti ohraničené městy Tijuana-Baja a California-San Diego. L. S. Vasconcelos Rusy popisuje jako vysoce schopné a extrémně nebezpečné. Někteří z nich fungují jako poradci mexických drogových kartelů a zajišťují praní jejich špinavých peněz výměnou za povolení operovat v jimi ovládaných oblastech.

Na území České republiky působí mimo jiné: Solncevská mafie (hlavními působišti jsou Praha a Karlovy Vary), Luhaňská brigáda, Kyjevská brigáda, Mukačevská brigáda, Lvovská brigáda, Užhorodská brigáda, Iršavská brigáda a další.

6.2.4. Arabské zločinecké skupiny

Arabské zločinecké organizace pocházejí hlavně z Maroka, Libye, Jordánska, Alžíru, Súdánu, Sýrie, Libanonu, Íránu a Iráku. Hlavní náplní těchto organizací je pašování drog, hlavně ze severní Afriky a Blízkého východu. Jedná se hlavně

o marihuanu a heroin. Interpol uvádí, že pěstování marihuany v Africe je velmi často podporováno západoevropskými zločineckými organizacemi. Jako důkaz uvádí, že dvě třetiny marihuany zadržené na území západní Evropy pocházejí ze severní Afriky. Hlavní oblastí pro pěstování marihuany z výše uvedených zemí je Maroko, kde je pěstováním konopí zaměstnáno několik miliónů lidí a kde plochy, na nichž se drogové plodiny pěstují, zaujímají přes 50.000 ha. Nelegální vývoz marihuany a hašiše je pro Maroko významným zdrojem deviz. Jedná se o částku až dvou miliard amerických dolarů ročně.

„V poslední době lze sledovat nárůst pěstování konopí rovněž v Alžírsku, Tunisku a Libyi, přičemž „úspěchy“ Maroka a dalších severoafrických států začali úspěšně kopírovat i Libanonci, kteří takto utržené peníze investovali do své ekonomiky a financovali z nich nákupy zbraní.“³¹

Arabské organizace drogy do České republiky většinou nedovážejí, ale nakupují je za velkoobchodní ceny a šíří je mezi další prodejce a finální uživatele. Například heroin získávají z velké části od kosovských Albánců. V porovnání s ostatními zločineckými organizacemi operujícími na našem území platí spíše za podřazenou organizaci, protože se jako jediní cizinci stali posledním článkem drogového řetězce u nás a jako jediní cizinci vstoupili do pouličního prodeje drog.

6.2.5. Romská menšina a obchod s drogami na území ČR

Sociálně problematičtí Romové, patří k silně ohroženým komunitám v oblasti zneužívání drog. V posledních letech můžeme u dětí a mladé romské populace sledovat prudký nárůst jejich spotřeby. Společně s počtem drogově závislých Romů stoupá i jejich podíl na výrobě a distribuci nedovolených omamně psychotropních látkách a zvyšuje se jejich nebezpečnost pro společnost v souvislosti s pácháním trestné činnosti za účelem získání prostředků na nákup omamně psychotropních látek a drog. Současně je alarmující i zvýšený podíl prostituce u těchto dětí a mládeže. Práce s drogově závislými Romy i protidrogová prevence u romské mládeže je velice těžká a nesnadná, protože průnik do této minority a následné získání její důvěry je téměř nemyslitelné. Sami drogově závislí Romové vyhledávají odbornou pomoc jen zřídka. Jedinou

³¹ NĚMEC, M. Mafie a zločinecké gangy. Praha, 2003, s. 80.

možností je zapojit do prevence a práce s drogově závislými samotné Romy a jejich sociální sdružení. „V Praze byl zaznamenán případ početné romské skupiny, v níž se pohybují děti ve věku od 11 do 13 let závislé na heroinu. Drogy nejen užívají, ale podílejí se i na jejich distribuci. Situace je závažná i v dalších regionech a městech.“³²

Zatím nejsou evidovány známky toho, že by Romové vytvořili nějakou samostatnou zločineckou organizaci, ale existují romské skupiny, které vykazují znaky organizovaného zločinu na nižším stupni. Ve většině případů se jedná o „velkorodinné“ svazky, které organizují přísun surovin a výrobu a distribuci drog nepřesahující romskou komunitu. Mezi nejčastěji užívané drogy v romské komunitě patří heroin, pervitin a těkavé látky. Marihuana se většinou objevuje pouze v kombinaci s jinou drogou.

7. Přeshraniční transfer drog

V současnosti patří ve světě mezi hlavní oblasti produkce drog zlatý pŕlměsíc na Středním východě, zlatý trojúhelník v horách jihovýchodní Asie a latinská Amerika. Ve všech těchto oblastech jsou nejen výborné klimatické podmínky pro pěstování drogových plodin, ale i nestabilní politická situace, nulová státní kontrola a velice špatná prostupnost okolním terénem, což všechno hraje do karet organizacím zabývajícím se výrobou, pašováním a následnou distribucí drog. Mezinárodní zločinecké organizace jsou v současnosti schopné dopravit své produkty kamkoliv na světě. Disponují letadly, výkonnými čluny, miniponorkami, nejmodernější telekomunikační a počítačovou technikou a vysoce účinnými zbraněmi. Díky vysokým ziskům a neomezeným zdrojům peněz, získaným svou kriminální činností, předčí ve vybavenosti většinu, ne-li všechny státní organizace. I přes veliké úsilí vojenských, bezpečnostních a policejních jednotek Spojených států amerických a západní a střední Evropy je zadrženo pouhých 5 až 10% drog, které do těchto zemí přicházejí.

³² NOŽINA, M. Svět drog v Čechách. Praha, 1997, s. 247.

7.1. Balkánská cesta

Většina heroinu určeného pro evropské trhy se do Evropy dopravuje po tzv. balkánské trase, která začíná v Turecku. Turecko je díky své poloze ideální křižovatkou pro transfer drog z jihozápadní Asie do Evropy. Rozprostírá se na dvou kontinentech, Evropě i Asii, pozemní hranice má se zeměmi bývalého SSSR, Íránem, Irákem, Sýrií, Řeckem, Bulharskem a vlastní také 8500km dlouhé pobřeží podél Černého, Marmarského, Egejského a Středozemního moře. Vysoká úroveň pozemní, letecké a námořní infrastruktury mezi Evropou a Asií poskytuje zločineckým organizacím širokou škálu příležitostí pro pašování heroinu a ostatních drog do celé Evropy. Drogy se převážejí v objemech několika desítek až stovek kilogramů, ukryté v osobních vozech, autobusech nebo kamiónech. Doprava je zajišťována také pomocí obchodních lodí, trajektů a rychlých člunů z tureckých přístavů do Itálie, Bulharska, Rumunska a na Ukrajinu. Výjimkou není ani pašování menších zásilek pomocí najatých kurýrů letecky. Zpravodajské agentury uvádějí, že hlavním centrem pro distribuci a překládku heroinu pro evropské trhy je v současnosti Istanbul. „Podle odhadů Interpolu opouští Istanbul každý den v průměru 100 – 150 kg heroinu určeného k prodeji v Evropě.“³³ Tento obchod je pod přísnou kontrolou překupnických a rodinných klanů. Tyto skupiny tvrdě hájí svůj drogový monopol a likvidují jakýkoliv pokus o konkurenci.

„Balkánská cesta je rozdělena na jižní, střední a severní větev:

- *Turecko – Řecko – Albánie – Itálie (jižní balkánská trasa)*
- *Turecko – Bulharsko – Makedonie – Srbsko a Černá hora – Chorvatsko – Slovinsko – Itálie nebo Rakousko (střední balkánská trasa)*
- *Turecko – Bulharsko – Rumunsko – Maďarsko – Rakousko (severní balkánská trasa)*
- *Turecko - Bulharsko – Rumunsko – Maďarsko – Slovensko – Česká republika – Německo (severní balkánská cesta)*
- *Turecko – Bulharsko – Rumunsko – Ukrajina – Polsko – Německo (severní balkánská cesta)³⁴*

³³ NOŽINA, M. Svět drog v Čechách. Praha, 1997, s. 154

³⁴ ŠTABLOVÁ, R. BREJCHA, B. Drogy a vybrané kapitoly. Praha, 2005, s. 17

Balkánská cesta navazuje na významnou heroinovou hedvábnou cestu z Afghánistánu přes střeadoasijské státy, Ruskou federaci a země Kavkazu směrem do Turecka. Porézní hranice mezi Afghánistánem a střeadoasijskými státy významně napomáhají pašerákům v jejich úsilí. Droga je velmi často transportována pěšky nebo pomocí tažných zvířat.

7.1.1. Balkánská cesta a ČR

Česká republika zaujímá v balkánské trase důležité místo. Před vypuknutím konfliktu v bývalé Jugoslávii byl heroin a ostatní drogy převáženy do západní Evropy hlavně přes Chorvatsko a Slovinsko, ale uzavření hranic uvedených států při vypuknutí občanské války v bývalé Jugoslávii dodalo na významu tzv. objížděčkám přes Rumunsko, Bulharsko, Maďarsko a Českou republiku.

„Ve spojitosti s Českou republikou jsou zmiňovány tři směry balkánské cesty:

- 1. Istanbul → Kapitán Andrejovo (Bulharsko) → Bukurešť → Budapešť → Bratislava → Praha → Waidhaus (Německo) → → → západní Evropa*
- 2. Istanbul → Sofie → Bělehrad → Budapešť → Bratislava → Praha → Furth (Německo) → → → západní Evropa*
- 3. Samsun/Istanbul (Turecko) → Černé moře (nákladním člunem) → Konstanta (Rumunsko) → Maďarsko → Slovensko → ČR → Německo → Nizozemí atd.“³⁵*

Množství drog, přecházející přes naše území prostřednictvím balkánské cesty není možné přesně určit. Spolu s koncem války v bývalé Jugoslávii můžeme předpokládat, že dojde k obnovení několika původních tras, ale rozhodně nemůžeme počítat s tím, že dojde k oslabení drogového problému v České republice. Situace v posledních letech udává jasný přerod České republiky z tranzitního článku přepravy heroinu a ostatních drog v prostor cílové distribuce.

³⁵ NOŽINA, M. Svět drog v Čechách. Praha, 1997, s. 164

7.2. Nizozemská cesta

„Liberální přístup k drogám a tím i relativně nízké tresty za výrobu a převážení drog, příznivá přímořská poloha Nizozemí a rozvětvená drogová subkultura jsou pravděpodobně nejdůležitější faktory, proč se Nizozemí stalo jak jedním z hlavních nástupišť dodávek drog z celého světa do Evropy, tak významným producentem syntetických drog a kanabisu.“³⁶

Pro upřesnění:

- Nizozemí je jedinou zemí Evropské unie, kde si lze oficiálně koupit lehké drogy. Jejich prodej sice tamní právo nepovoluje, ale v kofeeshopech je tolerován.
- Držení lehkých drog pro osobní potřebu není v Nizozemsku vůbec kriminalizováno na rozdíl od řady ostatních evropských států.

Hašiš, marihuana a ostatní drogy jsou do Nizozemí dopravovány hlavně po moři z Turecka, Maroka, Nigérie a Pákistánu, nebo jsou získávány díky místní kvalitní produkci a odtud pak distribuovány do ostatních evropských zemí. Nizozemským pěstitelům se podařilo vyšlechtit konopí s vysokým obsahem THC, které se nazývá skunk a po intoxikaci působí na uživatele jako halucinogen. Další nizozemskou dominantou v oblasti drog je hlavně výroba syntetických drog extáze (MDMA) a LSD, kterými nizozemské zločinecké organizace zásobují prakticky celou Evropskou unii. Díky vysoce rozvinuté infrastruktuře v EU mají drogové skupiny téměř neomezené možnosti dopravy drog po celé Evropě.

Díky výše popsanému liberálnímu přístupu nizozemských vládních činitelů k drogám se rozmohl i další fenomén, a sice drogová turistika. Lidé z celé Evropské unie se sjíždějí do Nizozemí na tzv. drogové víkendy, aby si zde nikým nerušení užili drog v prostředí místní drogové subkultury. Velmi zajímavé je, že drogová turistika se stala součástí nabídky některých evropských cestovních kanceláří, Českou republiku nevyjímaje. Tito turisté si s sebou při návratu domů téměř pravidelně přivážejí nějaké množství drog, jak pro osobní potřebu, tak pro následný prodej a zisk, který jim zaplatí

³⁶ NOŽINA, M. Svět drog v Čechách. Praha, 1997, s. 210-211.

náklady na cestu a pobyt v Nizozemí. Tyto soukromé transfery drog určitě zaujmají procentuelně velmi významné místo v celkovém množství nelegální přepravy drog v celé Evropské unii.

S drogovou turistikou má problémy i samotné Nizozemí. Řada příhraničních měst už uvažuje o uzavření kaváren, kde je povoleno kouření marihuany. Důvodem není boj proti lehkým drogám, které k nizozemské kultuře neodlučně patří, ale jde zde především o bezpečnost místních obyvatel. Nájezdy tisíců drogových turistů způsobují dopravní kolapsy, zvyšují kriminalitu a sami turisté jsou často iniciátory nezákonných obchodů s drogami.

7.3. Jihoamerická cesta

Jihoamerickou cestou rozumíme dopravu drog z jižní Ameriky. Jedná se hlavně o andskou oblast táhnoucí se přes celou jižní Ameriku od Venezuely až po Chile, která je známa jako hlavní světový výrobce kokainu. Nejvýznamnějšími tamními pěstiteli koky jsou Kolumbie, následuje Peru a Bolívie. Kolumbie obstarává cca. 56% celosvětové produkce, Peru 29% a Bolívie 15% celosvětové produkce kokainu.

„Velká množství kokainu se do EU přepravují v námořních nákladech z jižní Ameriky. Kokain se pašuje z Kolumbie, Venezuely, Brazílie, Ekvádoru, Surinamu, Argentiny a Chile přímo do členských zemí. Informace také poukázaly na obchod s kokainem do střední a jihovýchodní Evropy, významně do Albánie, za účelem skladování a čekání na další distribuci v Evropské unii.“³⁷

Další z možností přepravy z jižní Ameriky do Evropy je Karibská oblast. Karibik je region v nejjihnější části severní Ameriky zahrnující ostrovy v Karibském moři, jako jsou Bahamy a Antily a pobřeží severní a jižní Ameriky omývané právě Karibským mořem. Nejobvyklejším prostředkem pro pašování drog z této oblasti jsou rychlé čluny a nákladní, kontejnerové lodi. Přímo do Karibské oblasti jsou drogy z Kolumbie a Venezuely dopravovány pomocí letadel, která přistávají na tajných letištích nebo jsou shozeny pomocí padáků.

³⁷ ŠTABLOVÁ, R. BREJCHA, B. Drogy a vybrané kapitoly. Praha, 2005, s. 20

Nezanedbatelnou část dopravy drog do Evropy, hlavně do Velké Británie a Nizozemí, tvoří doprava letecká, často pomocí kurýrů odlétajících právě z Karibské oblasti. Průměrné množství kokainu přepravovaného kurýrem se díky statistikám vyhodnotilo na 2–3 kg na osobu.

7.4. Drogoví kurýři

Drogoví kurýři jsou zpravidla lidé, kteří působí u organizovaného zločinu pouze jako příležitostně najímaní, externí pracovníci. Jedná se hlavně o lidi mladé, kteří pocházející ze špatných sociálních poměrů nebo jsou evidentně v těžké životní situaci, způsobené nedostatkem finančních prostředků. Jedná se například o osoby dlouhodobě nezaměstnané. Nejčastěji se jedná o občany cílové destinace jejich nákladu, protože nevyvolávají u celníků takové podezření. V naprosté většině zadržených se nejedná o zkušené čehokoliv schopné zločince, ale lidi nikdy netrestané, kteří v oblasti zákona klopýtli poprvé.

Občané České republiky se do tohoto způsobu obživy také v hojné míře zapojují. Pravděpodobně nejznámějším českým kurýrem se stal teprve devatenáctiletý Emil Novotný, který byl na letišti v Bangkoku zadržen při pokusu propašovat 4,25 kg heroinu a kterého 21. července odsoudil thajský soud k 50 letům vězení za pašování drog. Vzhledem k jeho nízkému věku se trest pohyboval na spodní hranici trestní sazby. V závažných případech hrozí pašerákům drog v thajském království i smrt.

V oblasti drogové kriminality se objevují také tzv. nedobrovolní kurýři, jenž se stali pouze nástrojem jiného zločince. Jedná se hlavně o turisty, kterým byla do zavazadel nebo automobilu bez jejich vědomí umístěna droga určená například pro západní Evropu. Při hladkém průběhu celní kontroly je jim balíček znovu bez jejich vědomí odebrán. Při zadržení je pro turistu (poškozeného) většinou velmi obtížné prokázat, že o droze nevěděl, a může se stát, že dojde k jeho nespravedlivému dlouholetému uvěznění, nebo mu v některých státech jako je například Thajsko hrozí i smrt.

8. Protidrogová strategie EU

Protidrogová strategie Evropské unie vychází ze základních zásad práva EU a má za účel poskytnout vysokou úroveň bezpečnosti jednotlivce i veřejnosti a zaujmout jednotný postup při řešení drogové problematiky. EU si uvědomuje, že drogová problematika se projevuje nejvíce na místní nebo vnitrostátní úrovni, ale vzhledem k tomu, že se jedná o obecnou záležitost, je potřeba na ni pohlížet v nadnárodních souvislostech a snažit se dosáhnout koordinované spolupráce všech zúčastněných činitelů. Jedná se zejména o osvětu a prevenci v oblasti zneužívání omamně psychotropních látek, poskytování právního rámce pro obchod s prekurzory uvnitř i vně společenství, zavedení dalších opatření pro znesnadnění praní špinavých peněz, a tím zamezení legalizace výnosů z drogové i jiné trestné činnosti. Neméně důležitá je v boji proti obchodu s drogami koordinace protidrogových politik členských států EU a úzká spolupráce policií a celních a soudních orgánů států uvnitř i vně Evropské unie.

8.1. Oblast politiky snižování poptávky

„V oblasti politiky snižování poptávky bude protidrogová strategie EU 2005-2012 zaměřena na tento konkrétní, hmatatelný výsledek:

Měřitelné snížení užívání drog, drogové závislosti a zdravotních a sociálních rizik spojených s užíváním drog prostřednictvím rozvoje a zlepšení účinného a uceleného obsáhlého systému snižování poptávky na základě znalostí, včetně prevence, časté intervence, léčby, snižování škodlivých účinků a opatření vedoucích k rehabilitaci a opětovnému začlenění do společnosti v rámci členských států EU. Opatření vedoucí k snižování poptávky po drogách musí brát v úvahu zdravotní a sociální problémy způsobené užíváním nedovolených psychoaktivních látek a užívání různých typů drog spolu s legálními psychoaktivními látkami jako jsou tabák, alkohol a léky.“³⁸

Z výše uvedeného vyplývají následující snahy: Zabránit lidem užívat nebo začít s užíváním drog pomocí zefektivnění preventivních programů. Zabránit přechodu zkušebnímu užívání drog v pravidelné. Účinně, často a cíleně intervenovat při užívání drog u všech rizikových skupin, zvláště pak u mladých lidí. Poskytovat v široké

³⁸ EMCDDA, Protidrogová strategie EU na období 2005-2012. Praha, 2005, s. 12.

a v dostatečné míře léčebné programy a tím usnadnit drogově závislým opětovné zařazení do společnosti apod.

8.2. Oblast politiky snižování nabídky

„V oblasti snižování nabídky má protidrogová strategie EU 2005-2012 spolu s akčními plány přinést do roku 2012 tento konkrétní, hmatatelný výsledek:

Měřitelné zlepšení účinnosti, výkonnosti a vědomostní základny zásahů a činnosti EU a členských států v oblasti vymáhání práva zaměřených proti výrobě drog a obchodu s nimi, zneužívání prekurzorů, včetně zneužívání syntetických prekurzorů drog dovážených do EU, obchodování s drogami a financování terorismu, praní peněz pocházejících ze zločinů v oblasti drog. Toho se má docílit soustředěním pozornosti na organizovaný zločin v oblasti drog za použití stávajících nástrojů a rámců, a ve vhodných případech za využití regionální nebo tématické spolupráce a hledáním způsobů jak zesílit preventivní činnost proti trestné činnosti spojené s drogami.“³⁹

Výše uvedené zaměřuje oblast politiky na posílení spolupráce při vymáhání práva nejen na operativní, ale i na dlouhodobé strategické úrovni v oblastech výroby drog uvnitř EU, mezinárodní obchod s drogami a výrobu drog mimo EU a zločinecká uskupení působící v této problematice.

Současná drogová situace v Evropě je popisována Evropským monitorovacím střediskem pro drogy a drogové závislosti. EMCDDA (European monitoring centre for drugs and drug addiction) je decentralizovaná agentura EU a slouží jako zdroj informací o drogách a drogové závislosti v Evropě. EMCDDA shromažďuje, analyzuje a dále šíří objektivní a ověřené informace o drogách a drogových závislostech. V jejích zprávách nenalzáme pouze přehled současné drogové situace v Evropě, ale i soubor opatření přijímaných k jejímu řešení. Nejaktuálnějším popisem drogové situace sedmadvacítiky je 15. výroční zpráva Evropského monitorovacího centra pro drogy a drogové závislosti za rok 2010.

³⁹ EMCDDA, Protidrogová strategie EU na období 2005-2012. Praha, 2005, s. 14.

9. Národní strategie protidrogové politiky

Stejně jako na celém světě je i v České republice užívání a zacházení s omamně psychotropními látkami vnímáno jako velmi vážný a nebezpečný problém, který ohrožuje bezpečnost nejenom zdraví, bezpečnost udržitelného rozvoje, demokratických principů společnosti, ale také bezpečnost státu a práva. Na základě těchto faktů se Česká republika snaží nejen na svém území, ale i formou mezinárodní kooperace důsledně tvořit a provádět účinnou protidrogovou politiku. Národní strategie protidrogové politiky na období 2010 až 2018 úspěšně navazuje na protidrogovou politiku na období 2005 až 2009, které se podařilo udržet relativně "stabilní" situaci na české drogové scéně. Hlavně v oblasti výskytu zdravotních důsledků v užívání drog (výskyt infekčních onemocnění a smrt následkem užívání omamně psychotropních látek) je situace udržena na nízké (přijatelné) úrovni. Oproti tomu vykazuje Česká republika celkový nárůst spotřeby nelegálních drog a hlavně spotřeba drog konopných nás staví na smutné první místo v Evropě.

„Protidrogová politika je komplexní a koordinovaný soubor preventivních, vzdělávacích, léčebných, sociálních, regulačních, kontrolních a dalších opatření, včetně vymáhání práva, uskutečňovaných na mezinárodní, národní, krajské a na místní úrovni. Jejím účelem je zabezpečit zdraví, ochranu a bezpečnost jednotlivců, společnosti a majetku před zdravotními, sociálními, ekonomickými škodami a dopady v podobě trestné činnosti, která je s drogami spojena.“⁴⁰

Protidrogová politika ČR vychází ze dvou, vzájemně se doplňujících konceptů:

1. ochrana veřejného zdraví, která staví na preventivních, vzdělávacích, sociálních, léčebných a kontrolních opatřeních.
2. ochrana bezpečnosti jednotlivců a společnosti, která poukazuje na výrobu, distribuci a nakládání s omamně psychotropními látkami a na kriminalitu, která se k této problematice váže, jako na ohrožení, které vyžaduje koordinované a účinné úsilí protidrogové politiky s cílem udržet bezpečnost jednotlivců i společnosti v maximální možné dosažitelné míře.

⁴⁰ Úřad vlády České republiky, Národní strategie protidrogové politiky na období 2010 až 2018, s. 4.

Základními přístupy protidrogové politiky jsou stejně jako u protidrogové politiky EU snižování nabídky drog (tzn. kontrola výroby a distribuce legálních drog a potírání výroby a distribuce drog nelegálních), snižování poptávky (tzn. prevence, léčba, resocializace uživatelů) a snižování rizik spojených s užíváním drog.

Národní strategie protidrogové politiky si dala na období 2010 až 2018 za cíl „snižit míru experimentálního a příležitostného užívání drog zejména mladými lidmi, snížit míru problémového a intenzivního užívání drog, snížit potencionální rizika spojená s užíváním drog pro jedince a společnost, snížit dostupnost drog zejména pro mladé lidi.“⁴¹

Je třeba podotknout, že jakékoliv snahy o výrazné snížení nebo vymýcení užívání drog v České republice nebo kdekoliv na světě jsou v blízké budoucnosti nereálné, ale boj proti tomuto moru lidské společnosti je nutné neustále vyvíjet a zdokonalovat ve snaze udržet užívání drog na nejnižší možné, pro lidstvo "přijatelné" míře.

10. Boj policie České republiky s drogovou kriminalitou

Celostátním útvarům pro boj, respektive pro vymáhání práva v oblasti organizované drogové kriminality je národní protidrogová centrála. NPC byla dne 15. ledna 2001 na základě rozkazu policejního prezidenta vyjmuta z organizační struktury útvaru pro odhalování organizovaného zločinu a stala se samostatnou specializovanou jednotkou, která spolupracuje s ústředními orgány státní správy na koordinaci protidrogové politiky. Jejím úkolem není pouze boj s touto formou kriminality na území ČR, ale i účinná spolupráce s ostatními podobně zaměřenými útvary dalších států. V souladu s národní strategií protidrogové politiky a protidrogové politiky EU usiluje NPC primárně o snižování nabídky drog v ČR. Ve světě je NPC hodnocena jako vysoce profesionalizovaná a úspěšná jednotka, která je členem několika nadnárodních stálých pracovních policejních skupin. Mimo jiné je NPC organizací, která shromažďuje data o drogové trestné činnosti.

⁴¹ Úřad vlády České republiky, Národní strategie protidrogové politiky na období 2010 až 2018, s. 7.

10.1. Výroční zpráva Národní protidrogové centrály za rok 2009

„Výroční zpráva Národní protidrogové centrály Služby kriminální policie a vyšetřování Policie České republiky za rok 2009 mapuje zásadní vývojové trendy v oblasti nedovoleného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a jedy v České republice, včetně regionálních specifík. V mezinárodním kontextu reálně otevřené Evropy popisuje angažovanost jednotlivých zločineckých uskupení, která jsou zapojena do nelegální výroby a obchodu s nelegálními drogami a snaží se predikovat zásadní rizika spojená s možným vývojem drogové scény v ČR. Výroční zpráva je doplněna statistickými kazuistickými daty, o která se popisovaný stav argumentačně opírá.“⁴²

Mezi nejzásadnější informace z výroční zprávy NPC můžeme zahrnout zvyšování oblíbenosti kokainu mezi českými uživateli, jeho masivnější dovážení do ČR, snižování ceny na našem trhu a tím i jeho vyšší dostupnost pro širší uživatelskou klientelu. Nejdostupnější drogou v ČR je marihuana následovaná pervitinem. Podle výroční zprávy evropského monitorovacího centra pro drogy a drogovou závislost má Česká republika v EU jasný primát ve spotřebě marihuany uživateli v rozmezí 15 – 34 let. Dalším smutným prvenstvím je odhalení 458 výroben (varen) metamfetaminu (pervitinu) na území ČR (2. místo patří Německu s 10 odhaleními). Pravidelně v ČR bere drogy až 37500 uživatelů. Ročně je v České republice spotřebováno 19 tun marihuany a hašiše, 4 tuny pervitinu, 1 tuna heroínu, 1 tuna kokainu a téměř 5 milionů tablet extáze. Uživatelé drog a alkoholu se v České republice podílejí až na 20% trestných činů.

11. Prevence

Prevence pochází z latinského slova *praevenire* a je vlastně účinným opatřením předem. Jde se o předcházení určitému problému, dříve než vznikne, nebo o činnost, která směřuje k další neeskalaci problému již vzniklého.

Prevence primární – jedná se o snahu předejít nemoci, než vznikne. V oblasti experimentování s omamně psychotropními látkami jde o taková opatření, která předcházejí problémům se zneužíváním omamně psychotropních látek u osob, které

⁴² Národní protidrogová centrála, Výroční zpráva NPC za rok 2009, s. 3.

ještě tyto látky zneužívat nezačaly. Primární prevence je soustředěna na širokou veřejnost a nejdůležitější skupinou jsou děti a mládež. Měla by zahrnovat zvláště osvětu a volnočasové aktivity.

Prevence sekundární – nemoc už vznikla, ale ještě nezpůsobila vážná poškození. V oblasti zneužívání omamně psychotropních látek jde o taková opatření, která efektivně pomůžou těm, kteří již omamně psychotropní látky zneužívat začali, ale jejich závislostní stav ještě nenastal. Sekundární prevence se soustředí na předcházení vzniku a rozvoje drogové závislosti. Jedná se o různé formy poradenství a snahy změnit životní postoje a aktivity u osob, které již mají s drogami zkušenosti, ale jejich volní vlastnosti ještě nejsou ovlivněny natolik aby se se svým problémem nedokázaly vypořádat.

Prevence terciární – nemoc již způsobila vážnější poškození. V oblasti zneužívání omamně psychotropních látek se terciární prevence snaží předejít vážnému nebo trvalému zdravotnímu či sociálnímu poškození uživatele drog. Jde o taková opatření, která se snaží zmírnit škody způsobené uživateli omamně psychotropními látkami a snaží se uživatele léčit a resocializovat.

Prevence patří mezi nejúčinnější a nejlépe působící prostředky v oblasti užívání návykových látek.

„Cílem efektivní prevence je zejména:

- *Předejít užívání návykových látek včetně alkoholu a tabáku*
- *Alespoň posunout setkání s návykovými látkami (v našich podmínkách nejčastěji s alkoholem) do pozdějšího věku, když je organismus a psychika dospívajícího relativně vyspělejší a odolnější*
- *Snížit nebo zastavit experimentování s návykovými látkami, pokud k němu už dochází, a předejít tak různým zdravotním poškozením včetně závislosti, které by vyžadovali léčbu“⁴³*

I přes katastrofická čísla uvedená ve výroční zprávě evropského monitorovacího centra pro drogy a drogovou závislost je Česká republika zařazena mezi nejúspěšnější země, co se týče podchycení nejpálčivějších drogových problémů (aids, infekční

⁴³ NEŠPOR, K. CSÉMY, L. SOVINOVÁ, H. Programy prevence závislostí a možnosti jejich hodnocení. Praha, 1998, s. 5

žloutenka, ostatní infekční choroby, servis pro dlouhodobé uživatele drog apod.). Je smutné, že se současnými úspornými opatřeními a krácením rozpočtů je finančně ukrajováno i v problematice prevence a léčení závislosti na omamně psychotropních látkách. Například naše současná nízká hladina výskytu infekčních chorob u uživatelů drog je udržitelná jen díky prevenci. Je nutné, aby byly terénní i ambulantní služby dostupné po celé republice. Uvádí se, že až 70% uživatelů je na těchto službách závislých. Mnoho lidí může seškrtání rozpočtu na prevenci vnímat tak, že vládní představitelé v České republice považují tento problém jako menší nebo ustupující. Naopak politici, kteří vidí úspěšnost preventivních programů, se domnívají, že udrží současný stav i s menšími provozními náklady. Organizace zabývající se prevencí jsou vlastně trestány za svoji úspěšnost krácením rozpočtu. Neuvědomění si, že ušetření finančních prostředků na nesprávném místě může být pro naši situaci v budoucnu daleko dražší a katastrofálnější je krátkozraké a trestuhodné.

Dalším problematickým bodem u tématu prevence je vysoká společenská a mediální tolerance k užívání lehkých drog. Lehké drogy byly zaimplementovány do našeho hodnotového systému jako věc vlastně naprosto samozřejmá. Nabízí se nám zde úplně nová norma – kouření marihuany je věc normální, společnost neohrožující.

Závěr

Cílem mé práce bylo analyzovat příčiny drogové kriminality a současně i kriminality s ní související.

Drogy, jejich užívání a obchod s nimi jsou s námi odjakživa a odnepaměti jsou s námi i problémy jdoucí ruku v ruce s touto problematikou. Tento nešvar lidské společnosti se týká nás všech a ani si to nemusíme uvědomovat. I lidé, kteří s drogami nikdy neexperimentovali, se často stali obětí trestných činů souvisejících s drogovou problematikou. Bylo jim vykradeno nebo ukradeno auto, vykradena chata nebo garáž, stali se obětí loupežného přepadení nebo kapesní krádeže.

Rodiče dospívajících dětí se musí obávat, že i přes veškeré úsilí věnované volnočasovým aktivitám jejich ratolestí, může nastat situace, kdy se právě jejich syn nebo dcera setká s drogou. Rodiče nemohou být s dítětem stále a nástrah v podobě part, dealerů a bezpracného zisku je mnoho.

Lidé berou drogy protože je to zpočátku baví a mění svůj životní stereotyp nebo spoustu svého nevyužitého volného času v něco "mimořádného". Později se z dobrého sluhy (drogy) stane špatný pán a odstartuje jejich cestu na dno lidské společnosti. Nedostatek finančních prostředků a touha nebo nutnost opakování prožitku svede drtivou většinu těchto nešťastníků na šikmou plochu.

Sami lidé také drogy vyrábějí a prodávají, protože si velmi rychle uvědomily, že z toho mohou mít téměř bezpracný a vysoký zisk. Když někdo chce nebo musí drogy užívat, proč mu je neprodat. Vysoká marže na drogách distribuovaných finálnímu zákazníkovi (uživateli) zlákala už kde koho. Největším výrobcem, převozcem, překupníkem a distributorem jsou zločinecké organizace, které vykazují v této činnosti největší efektivitu a zajišťují si obchodem s drogami vysoké procento svých příjmů.

Drogová kriminalita se zřídka vyskytuje nezávisle. Současně s ní se vždy objevuje kriminalita násilná, mravnostní, majetková a další. Peníze na drogy si uživatelé obstarávají krádežemi, loupežemi, prostitucí a podobně. Organizace zabývající se obchodem s drogami a ostatní drogovou kriminalitou musí nečíslně použít násilí aby uhájily území svého vlivu před konkurencí. Zneužívají závislosti druhých a svádějí je k prostituci, dealerství a podobně.

Nejsem optimistický a je mi jasné, že drogovou kriminalitu vymýtí nelze, ale nelze s ní ani přestat bojovat, protože každý zachráněný lidský osud za to stojí.

Seznam použité literatury

1. CHMELÍK, J., A KOLEKTIV, Mravnost, pornografie a mravnostní kriminalita. 1. vyd. Praha: Portál s.r.o. 2003. 208s. ISBN 80-7178-739-6
2. PRESL, J., Drogová závislost. Praha: Maxdorf 1994. 85s. ISBN 80-85800-18-7
3. KOLEKTIV AUTORŮ SANANIM, Drogy otázky a odpovědi. 1. vyd. Praha: Portál s.r.o. 2007. 200s. ISBN 978-80-7367-223-2
4. ŠTABLOVÁ, R., BREJCHA, B., A KOLEKTIV, Drogy vybrané kapitoly. 1. vyd. Praha: PA ČR 2005. 115s. ISBN 80-7251-186-6
5. GOODYER, P. Drogy + teenager. Praha: Slovanský dům 2001. 162s. ISBN 80-86421-44-9
6. LABROUSE, A. Drogy, peníze a zbraně. Praha: Themis 1998. 495s. ISBN 80-85821-54-0
7. DAVENPORT-HINES, R. Honba za zapomněním. Přel. J. Kočová 1. vyd. Praha: BB/art s.r.o. 2004. 503s. ISBN 80-7341-202-0
8. RADA EVROPSKÉ UNIE, Protidrogová strategie EU na období 2005-2012. Praha: Úřad vlády ČR, 2005. 27s. ISBN 80-86734-64-1
9. SEKRETARIÁT RADY VLÁDY PRO KOORDINACI PROTIDROGOVÉ POLITIKY. Národní strategie protidrogové politiky na období 2005 až 2009. Praha: Úřad vlády ČR, 2005. 31s. ISBN 80-86734-39-0
10. ŠTABLOVÁ, R. Návykové látky a kriminalita. Praha 1995. 321s. ISBN 80-901923-1-9
11. ESCOHOTADO, A. Stručné dějiny drog. Přel. L. Janda. 1. vyd. Praha: Volvo globator, 2003. 171s. ISBN 80-7207-512-8
12. SVATOŠ, R. Základy kriminologie a prevence kriminality. České Budějovice: VŠERS, 2007. 118s. ISBN 978-80-86708-81-2
13. SVATOŠ, R. Kriminologie ve světle nového trestního zákoníku. České Budějovice: VŠERS, 2010. 174s. ISBN 978-80-86708-21-8
14. NOŽINA, M. Mezinárodní organizovaný zločin v České republice. Praha: Themis, 2003. 407s. ISBN 80-7312-018-6
15. NEŠPOR, K., CSÉMY, L., SOVINOVÁ, H. Programy prevence závislostí a možnosti jejich hodnocení. 1. vyd. Praha: Státní zdravotní ústav, 1998. 68s. ISBN 80-7071-110-8
16. NEŠPOR, K., CSÉMY, L. Bažení (craving). Praha: Sportpropag a.s., 1999. 76s.

17. NOVOTNÝ, F., A KOLEKTIV. Trestní zákoník 2010. Praha: Eurounion Praha s. r. o., 2010. 838s. ISBN 978-80-7317-084-4
18. LUNDE, P. Organizovaný zločin. Přel. E. Kočová. 1. vyd. Praha: Mladá fronta a. s., 2009. 200s. ISBN 978-80-204-1997-2
19. NOŽINA, M. Svět drog v Čechách. 1. vyd. Praha: KLP, 1997. 347s. ISBN 80-85917-36-X
20. NĚMEC, M. Organizovaný zločin. Praha: Naše vojsko, 1995. 219s. ISBN 80-206-0472-3
21. KALINA, K, A KOLEKTIV. Drogy a drogové závislosti 1 mezioborový přístup. Praha: Úřad vlády české republiky, 2003. 319s. ISBN 80-86734-05-6
22. KALINA, K, A KOLEKTIV. Drogy a drogové závislosti 2 mezioborový přístup. Praha: Úřad vlády české republiky, 2003. 343s. ISBN 80-86734-05-6
23. NĚMEC, M. Mafie a zločinecké gangy. Praha: Eurounion Praha s.r.o., 2004. 390s. ISBN 80-7317-026-4

Internetové zdroje

1. MINAŘÍK, J. Informace o drogách [on-line]. Neuvedeno. [cit. 11.11.2010]. Dostupný z WWW: <http://www.odrogach.cz/index.php?p=1&sess=&disp=texty&offset=181&list=115>
2. TRÁVNÍČKOVÁ, I. Problémy drogové závislosti v těhotenství [online]. Neuvedeno, [cit. 12. prosince 2010]. Dostupné na WWW: http://www.zachranny-kruh.cz/rizikove_chovani/problemy_drogove_zavislosti_v_tehotenstvi.html
3. MICHALETOS, I. Stát albánského organizovaného zločinu [online]. Přel. E. Sedláček. 2007, [cit. 30. října 2010]. Dostupné na WWW: http://cz.altermedia.info/ze-zahranici/stat-albanskeho-organizovaneho-zloeinu_3451.html
4. Struktura protidrogové prevence [online]. [cit. 1. února 2011]. Dostupné na WWW: http://www.drogy-info.cz/index.php/pomoc_a_podpora/prevence/struktura_protidrogove_prevence